Ազգ
Azg

10 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2007 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 2 (3654)

Ցեղասպանության ճանաչման երկու օրինագիծ ԱՄՆ Կոնգրեսում եւ Հյուսիսային Դակոտայում

Միացյալ Նահանգների Հյուսիսային Դակոտա նահանգի օրենսդիրների քննարկմանն է ներկայացվել ապրիլի 24-ը Հայոց ցեղասպանության հիշատակի օր ճանաչելու նախագիծ: Օրինագծում նշվում է, որ հայերի սպանությունները լրացվում էին եկեղեցիների, դպրոցների, գրադարանների, արվեստի գործերի, մշակութային հուշարձանների պարբերական ոչնչացմամբ, ավելի քան 3 հազար տարվա պատմություն ունեցող քաղաքակրթությունը ոչնչացնելու փորձով: Հյուսիսային Դակոտայի օրենսդիրների կողմից այս նախագծի ընդունմամբ, Հայոց ցեղասպանությունն ընդունող նահանգների թիվը կհասնի 40-ի:

Միեւնույն ժամանակ ԱՄՆ Կոնգրեսի հայկական հարցերով հանձնախմբի անդամ, Կալիֆոռնիան ներկայացնող Ադամ Շիֆը պատրաստվում է Կոնգրեսին ներկայացնել հայերի ցեղասպանությունը ճանաչող բանաձեւ: Բանաձեւը կներկայացվի Ներկայացուցիչների պալատում, որն ըստ Ադամ Շիֆի, պետք է ճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը եւ հարգի զոհերի հիշատակը:

Ըստ Օսկանյանի, Իրան-Հայաստան գազատարը կգործարկվի առաջին եռամսյակում

Հունվարի 23-ին Օսկանյան-Մամեդյարով հավանական հանդիպում

ԱՂԱՒՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Տարածաշրջանում անցած տարի լուրջ տեղաշարժեր են եղել, որոնք ուղղակի եւ անուղղակի ազդեցություն են ունեցել Հայաստանի արտաքին քաղաքականության վրա: 2006 թ.-ին արտաքին գործերի գերատեսչության գործունեության ամփոփումը ներկայացնելիս, երեկ նախարար Վարդան Օսկանյանը այդ տեղաշարժերի թվում նշեց ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման բանակցային գործընթացը, ռուս-վրացական հարաբերությունների լարվածությունը, իրավիճակը Իրանի շուրջը, հայ-թուրքական փակ սահմանն ու երկկողմ հարաբերությունների բացակայությունը, Աֆղանստան, Իրաք, Լիբանան առնչությամբ իրավիճակը, միջազգային կառույցներում կառուցվածքային

փոփոխություններն ու ՎՈՒԱՄ (Վրաստան, Ուկրաինա, Ադրբեջան, Մոլդովա) ակտիվացումը եւ այլն:

Այս տարի, Օսկանյանի խոսքերով, ղարաբաղյան հարցի բանակցային գործընթացը կշարունակվի, ընդ որում, Հայաստանի համար առաջնահերթ է մնում Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի ինքնորոշման իրավունքի ընդունումը Ադրբեջանի կողմից: Վարդան Օսկանյանը տեղեկացրեց, որ «շատ նախնական պայմանավորվածությամբ» հունվարի 23-ին հնարավոր է Հայաստանի եւ Ադրբեջանի արտգործնախարարների հանդիպում Մոսկվայում: Ղարաբաղյան հարցի կարգավորման որեւէ ժամկետ նշելու փոխարեն արտգործնախարարը նշեց, որ բանակցությունների սեղանին դրված ներկա փաստաթուղթը այնպիսին է, որ քաղաքական կամքի դրսեւորման դեպքում յուրաքանչյուր պահի հնարավոր է լուրջ առաջընթաց արձանագրել:

Տես էջ 3

ՏԱՐԲԵՐ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐ

«Մենք երբեք չենք ասել, որ ցեղասպանություն չի եղել»

Հայտարարել է ԱՄՆ պետքարտուղարության պատասխանատու աշխատակիցը

«Ազգը» նախորդ համարում, վկայակոչելով «Արմենոտրես» գործակալությանը, անդրադարձել էր ԱՄՆ Կոնգրեսում Հայոց ցեղասպանության ճանաչման հավանականությանը եւ նշել, որ դրանում համոզված է նաեւ Թուրքիայի դեսպանը: Գործակալությունն էլ իր հերթին հենվել էր ԱՄՆ-ում Թուրքիայի դեսպան Նաբի Շենսոյի հետ «Միլլիեթի» անցկացրած հարցազրույցի, ինչպես նաեւ կոնգրեսում ցեղասպանության ճանաչման հավանականության մասին «Հուրիեթի» հրապարակած նյութի վրա:

Այդ հարցը արծարծել է նաեւ «Լոս Անջելես թայմսը»: Հրապարակման մեջ ամերիկյան թերթը առանց անուն նշելու տեղ է հատկացրել ԱՄՆ պետքարտուղարության բարձրաստիճան անանուն դիվանագետի հետեւյալ խոսքերին. «Մենք երբեք չենք ասել, որ ցեղասպանություն չի եղել: Պարզապես չենք օգտագործել այդ բառը: Մեր տեսակետն այդ հարցում եղել է համանման բանավեճի խրախուսումը առանց թույլ տալու թուրքերին, որ նրանք ասեն, թե «դա արտաքին ճնշում է»: Եվ այս մոտեցումն ավելի ազդեցիկ է եղել»:

«Լոս Անջելես թայմսը» միաժամանակ նշել է, որ հայկական լոբբին ու դեմոկրատները, որոնք հավանություն են տալիս վերոհիշյալ մոտեցմանը, Վաշինգտոնի վարչակարգից պահանջում են ցեղասպանություն բառի օգտագործումը: Ի դեպ, անանուն ամերիկացի դիվանագետին հունվարի 8-ին «Միլլիեթում» հրապարակված հոդվածում անուղղակի հաստատել է թերթի հեղինակ Յասեմին Չոնգարը, մասնանշելով, որ հայկական բանաձեւերին հակադրվող ամերիկացի գործիչները դա անում են ոչ թե հայերի ցեղասպանությանը չհավատալու պատճառով, այլ Թուրքիայի հետ հարաբերությունները չփչացնելու նկատառումով»:

Հ. Չ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

ԱՄՆ-ում հայերը քաղաք են հիմնում

Այդ մասին երեկ ինտերնետային էջում տեղեկացրել է թուրքական «Միլլիեթ» թերթը: Տեղեկության համաձայն, միայն հայ բնակչության համար նախատեսվող այս քաղաքը հիմնում են Կալիֆոռնիայի նահանգի բնակավայրերի Սանտա Կլարայի հայերը: Ըստ թուրքական թերթի, ամերիկյան ABC հեռուստատեսությունը նշել է, որ հիմնադրվող քաղաքը կոչվելու է Armenian Town: Նա բացի բնակարաններից ու զբոսայգիներից ունենալու է նաեւ մշակույթի եւ առեւտրի կենտրոններ, ինչպես նաեւ եկեղեցի: Քաղաքի առաջին շենքը կառուցման ընթացքի մեջ է:

Քաղաքը կառուցվում է ժամանակին լքված այն վայրում, որտեղ բնակություն են հաստատել ԱՄՆ գաղթած առաջին հայերը: Հայկական քաղաքի հիմնադրման նախագիծը վերոհիշյալ աղբյուրի վկայությամբ արժանացել է Կալիֆոռնիայի հայերի համընդհանուր աջակցությանը, իսկ ոչ հայերը կառուցումը կասեցնելու հայցով դիմել են դատարան: Կողմերը հույս ունեն, որ հունվարի վերջին նշանակված դատական նիստը կհանգեցնի տարաձայնությունների հարթեցմանը:

Հ. Չ.

Իրաքահայերը տեղաշարժվում են երկրի ավելի անվտանգ վայրեր

Իրաքահայերը վերաբնակվում են Թուրքիային եւ Սիրիային սահմանամերձ հայկական Հավրեզք լքյալ գյուղում, որը դատարկվել էր Իրաքի նախկին իշխանությունների օրոք: Ինչպես «Ազատություն» ռադիոկայանին տեղեկացրել էր Իրաքի ազգային կենտրոնական վարչության ատենապետ Պարույր Հակոբյանը, գյուղում վերաբնակվելու համար արդեն գրանցվել է մոտ 60-70 հայ ընտանիք: Երկրի ներսում հայերը տեղափոխվում են քրդական շրջաններ, որոնք անվտանգության առումով ավելի անվտանգ են: Պարույր Հակոբյանի տվյալներով, պատերազմի սկզբից Իրաքից հեռացել է մոտ 2-2,5 հազար հայ:

Փարաջանովի ստեղծագործությունների ցուցահանդես Թուլուզում

Ֆրանսիայում Հայաստանի տարվա շրջանակներում երեկ՝ Սերգեյ Փարաջանովի ծննդյան օրը, Թուլուզում բացվել է նրա ստեղծագործությունների ցուցահանդես, որտեղ ներկայացված են ֆիլմերի էսքիզներ, գծանկարներ, կոլաժներ: Հաջորդ նմանօրինակ ցուցահանդեսը կբացվի Փարիզում փետրվարին: Ցուցահանդեսների օրերին կլինեն նաեւ Փարաջանովի ֆիլմերի հետահայաց ցուցադրություններ:

Վրաստանը չի մանրամասնում ձեռք բերվելիք ադրբեջանական գազի գինը

Այսօր ծրագրված է սկսել Ադրբեջանից գազի մատակարարումը Վրաստան: Վրաստանի միջազգային նավթագազային ընկերության տեղեկացմամբ, ադրբեջանական կողմի հետ համաձայնություն է ձեռք բերվել մեծացնելու գազի ներմուծման ծավալները՝ օրական 1 մլն խմ-ից 3 մլն խմ: Հետաքրքրական է, որցայսօր չի նշվում այդ գազի գինը: Վրացական կողմը, սակայն, հայտարարում է, որ գինն ընդունելի է:

Հիշեցնենք, որ գազի առնչությամբ խնդրահարույց վիճակում է ինքը՝ Ադրբեջանը, եւ նման ծավալներով գազի մատակարարման հավանականությունը կարող է փոքրանալ:

Ինքնաթիռի խորտակման հետեւանքով Իրաքում զոհվել է 29 թուրք

Խորտակման վայրի մասին անճշտությունը առեղծվածային է դարձնում ավիավթարը

Երեկ Բաղդադից 90 կմ հյուսիս գտնվող Բալադի օդանավակայանում վայրէջքի պահին խորտակվել է մոլդովական ավիաընկերության AN-26 մակնիշի ինքնաթիռը, որը Թուրքիայի Ադանա քաղաքից բանվորներ էր տեղափոխում Իրաք: Ինքնաթիռի անձնակազմի 5 անդամներից եւ 30 ուղեւորներից 32-ը զոհվել են, երկու մարդ անհետ կորել է, իսկ մեկը վիրավորվել: Անձնակազմի 5 անդամներից մեկը եղել է ռուս, մեկը ուկրաինացի, մյուս երեքը մոլդովացի: Ինչ վերաբերում է 30 ուղեւորներին, ապա նրանք, բացառությամբ մեկ ամերիկացու, բոլորն էլ թուրք են:

Հատկանշական է, որ ինքնաթիռի Բալադի օդանավակայանում խորտակման մասին տեղեկացրել են NTVMSNBC-ն, իսկ CNN-ն ու «Միլլիեթը» նշել, որ դա կատարվել է Բաղդադի «Ալ Ասադ» օդանավակայանում: Թեեւ ինքնաթիռի խորտակումը պաշտոնապես պայմանավորվում է թանձր մառախուղով, այնուամենայնիվ, խորտակման վայրի վերաբերյալ լրատվամիջոցների այսպիսի անճշտությունը առեղծվածային բնույթ է

հաղորդում ավիավթարին: Այն առումով, որ թուրք բանվորներին Իրաք տեղափոխող ինքնաթիռը փորձել է վայրէջք կատարել ոչ թե Բալադի օդանավակայանում, այլ այս քաղաքի մոտակայքում տեղակայված ամերիկյան «Անակոնդա» ռազմաբազայում:

Հրամանատարությունը մառախուղի պատճառաբանությամբ արգելել է ինքնաթիռի վայրէջքը ռազմաբազա, որից հետո դա թռիչքուղուց 200 մետր բարձրության վրա կործանվել է: Համենայնդեպս ավիավթարից անմիջապես հետո Թուրքիայի արտգործնախարարությունը պարզաբանումների պահանջով խիստ կոշտ դիմել է ռազմաբազայի ամերիկյան հրամանատարությանը:

Հ. ՉԱՔՐՅԱՆ

ԿՈՐՈՒՍՏ

Ալեքսան Մաթեւոսի Կիրակոսյան

Հայ հասարակական, քաղաքական աշխարհը ծանր կորուստ կրեց. կյանքի 89-րդ տարում մահացավ պետական, հասարակական գործիչ Ալեքսան Մաթեւոսի Կիրակոսյանը:

Նա ծնվել է 1918 թ. օգոստոսի 18-ին, Ալեքսանդրապոլի գավառի Իլխիաբի (այժմ՝ Այգաբաց) գյուղում, գյուղացու ընտանիքում: Մանկավարժի մասնագիտության հետ նա սովորել է նաեւ Կարմիր բանակի սպայական կուրսերում եւ ուսումնարաններում, ինչպես նաեւ ՀԿԿ կենտկոմին առընթեր կուսակցական բարձրագույն երկամյա կուրսերում:

Աշխատանքային գործունեությունը սկսել է որպես ուսուցիչ: Այնուհետեւ աշխատել է նաեւ Սիսիանի շրջանի Գորավան գյուղի դպրոցի տնօրեն: 1940 թ. փետրվարից մինչեւ 1945 թ. նոյեմբերը մասնակցել է Երկրորդ համաշխարհային պատերազմին, ղեկավարելով տարբեր զորամիավորումներ:

1949 թ. օգոստոսի 2-ից նա եղել է

կուսակցական եւ տնտեսական ղեկավար պաշտոններում:

Ալեքսան Կիրակոսյանի աշխատանքային ամենաբուռն գործունեությունը եղել է 1970-ից մինչեւ 1986 թվականները, երբ նա աշխատում էր նախ որպես ՀՍՍՀ Մինիստրների խորհրդի նախագահի տեղակալ, ապա նաեւ առաջին տեղակալ: Ալեքսան Կիրակոսյանը միշտ էլ եղել է Հայաստանի հասարակական, քաղաքական, ինչպես նաեւ մշակութային ոլորտների կիզակետերում՝ իսկայական աշխատանք տանելով հանրապետության տնտեսական աճի զարգացման համար:

Ալեքսան Կիրակոսյանի թաղման արարողությունը կատարելու համար ստեղծվել է կառավարական հանձնաժողով՝ հանրապետության վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի գլխավորությամբ:

Հանձնաժողովը երեկ գիշեր տեղեկացրեց, որ հոգեհանգիստը տեղի կունենա այսօր՝ հունվարի 10-ին, ժամը 17:00-ին, Սայաթ-Նովա 29 հասցեում, վերջին հրաժեշտը՝ վաղը, ժամը 12-14-ին, Կամերային երաժշտության տանը, իսկ հուղարկավորությունը՝ ժամը 14-ին, Երեւանի քաղաքային պանթեոնում:

Ամանորյա լավագույն բարեմաղթանքների համար «Ազգի» կայքէջի հայտարարած մրցույթն ամփոփվեց

Նախատոնական օրերին «**Ազգի**» կայքէջում ամանորյա շնորհավորանքների մրցույթ հայտարարելով մենք ամենեւին էլ գլուխգործոցներ չէինք ակնկալում: Սպասում էինք պարզապես սրտանց, ինքնատիպ բարեմաղթանքների: Մրցույթի մեր մասնակիցները, սակայն, շնորհավորանքների բնույթին այլ ուղղվածություն են տվել: Դրանց բովանդակությունը հետաքրքրական է գլխավորապես համազգային նշանակության խնդիրների անդրադարձով:

Լինելով այնքան անմիաբան իրական կյանքում, մեր մաղթանքների ու կենացների մեջ մենք կատարյալ ենք մեր խելամտությամբ: Անգամ թշնամուն սիրելու, նրան խաղաղություն ու սեր ցանկանալու քրիստոնեական պատգամը քանիցս կրկնվում է շնորհավորանքներում: Մասնակիցներից մի երկուսն այնքան են ոգեւորվել, որ իրենց զգացմունքները նույնիսկ փորձել են արտահայտել չափածո տողերով:

«Կկամենայի մաղթել իմ ազգին սեր, միություն, միաբանություն ազգային գաղափարների շուրջն ինչպես սփյուռքում, այնպես էլ հայրենիքում: Վեր կանգնել նեղ անձնական շահերից եւ գլոբալիզացիայի խելահեղ այս դարում պահպանել ազգային դիմագիծը: Աշխարհի որ ծագում էլ լինենք՝ նպաստենք, նեցուկ լինենք մեր երկրի բարօրությանն ու հզորացմանը, Ղարաբաղի հարցի, մեր պահանջատիրության արդար դատին: Ամուր քրիստոնեական հավատք ու անձնուրաց հայրենասիրություն:

Լինենք հավաքական այն ուժը, որ երազել է մեծն Չարենցը...» Սոնա Արշունեցի, Բրյուսել: Սոնա Արշունեցին մեր պատգամավորներին առաջարկում է նաեւ օրհներգի սեփական տարբերակը, մաղթելով շուտափույթ ձերբազատում խճճված վիճակից:

Ամանորյա մաղթանքների գլխավոր լեյտմոտիվ է դարձել նաեւ սփյուռքում սփռված մեր հարյուր հազարավոր հայրենակիցներին տանջող կարոտախտը, որից նրանք փրկության ելքեր են առաջարկում՝ ամանորյա իրենց գլխավոր իղձը դարձնելով հայրենիք վերադարձը: Դրանցում նաեւ վիրավորանք կա, որովհետեւ Հայաստանից հեռացածներին մենք հաճախ անփութորեն, անշրջահայացությամբ «հայրենիքը լքածներ» ենք անվանում, առանց խորամուխ լինելու, որ օտար ափերում նրանք հայտնվել են ամենից հաճախ՝ պարտադրված, եւ այսօր նրանց մեծ բանակն է, որ դժվար աշխատանքով հարազատներին ու մերձավորներին պահում է ծննդավայրում, մեր բյուջեի չափ գումար ուղարկելով նրանց ամեն տարի: Հայֆայից Նուբար Ասլանյանը նույնիսկ առաջարկում է պատասխանատվության ենթարկել իրենց հանիրավի այդպիսի վիրավորանք հասցեագրողներին:

«Մենք, հայրենիքը հարկադրյալ լքողներս (պատճառները հարցրեք ՀՀԾ-ին, նա կբացատրի), դիմում ենք ազգասեր պատգամավորներին՝ հույսով ու հավատով, որ նոր՝ 2007 թվականին ազգամետ մոտեցում կունենան մեր հանդեպ եւ օրենք կընդունեն հայրենադարձների մասին, եւ որ նոր՝ 2007 թվականին խորհրդարանում կավարտվեն վարիացիաները երկքաղաքացիության խնդրի շուրջը»: Նա նաեւ դիմում է մեր պատգամավորներին՝ «հույսով ու հավատով, որ գալիք ընտրություններում ազգային շահերը անձնականից բարձր կդասեն»:

«Մենք բոլորս նույնն ենք երազում՝ ազատ, հզոր ու զարգացած Հայաստան՝ մենք, որ մեր կյանքն ենք վատնում հուսահատությամբ, դառնությամբ ու անհանդուրժողականությամբ պատված հայրենիքում կամ հեռանում նրանից մարդավայել ապրելու հույսով, մենք, որ մեր հացն ենք կիսում մեր կարիքավոր հարազատների հետ... Թող 2007 թվականը օգնի գոնե մեկ քայլ կատարել դեպի մեր երազի երկիրն ու մարդը», մաղթում է Գնել Խաչատրյանն՝ ԱՄՆ-ից:

Եվ այսպես, կայքէջի մրցույթի հաղթողներ են (խելամիտ մաղթանքների համար) Նուբար Ասլանյանն՝ Իսրայելից, Սոնա Արշունեցին՝ Բրյուսելից, Գնել Խաչատրյանը՝ ԱՄՆ-ից եւ հոռետեսությունից զերծ ուրախ, լավատես մաղթանքի համար՝ Աշոտ Ստեփանյանը Երեւանից: Հայ գրողների, բանաստեղծների, պատմաբանների հատորյակներով նրանց մրցանակները «Ազգի» խմբագրությունում են:

ԿԱՐԻՆԵ ԴՈՒԼԻԿՅԱՆ

ՄԱՀԱԽՈՍԱԿԱՆԻ ՓՈԽԱՐԵՆ

Ալեքսան Կիրակոսյանը մեր գոյատեւության ողերից մեկն էր

Ռազմիկ Դավոյանը կա եւ մնում է Ալեքսան Կիրակոսյանի լավագույն բարեկամներից մեկը, անգամ վերջինիս երկրային ժամանակից հետո: Եվ բնական է, որ նա այս կորստի առիթով մեծ ցավ ապրողներից մեկը պիտի լիներ:

- Բոլոր տեսակի ռեժիմները, կլինեն՝ ստրկատիրական, ֆեոդալական, սոցիալիստական կամ բուրժուական, թելադրանքներ ունեն,- «**Ազգին**» հաղորդեց Ռազմիկ Դավոյանը:- Բայց ռեժիմներից վեր գոյություն ունի մարդկային եւ ազգային պատկանելություն, որ Աստծո օրհնությամբ է սահմանված: Եվ ինչքան էլ ռեժիմին ծառայելիս լինեն անհատները, նրանց տրված Աստծո պարգեւը միշտ գերակայելի է լինում: Այդպիսի բացառիկ անհատներից էր Ալեքսան Կիրակոսյանը: Հեշտ է ժամանակի վրա գցել մեղքերը, որ դու գործում ես, որովհետեւ մեջդ ցանկություն կա մեղք գործելու, մեջդ կա կամ շահադիտական, կամ եսասիրական, կամ չգիտեմ ինչ: Բայց ժամանակը կերտում են մարդիկ: Եվ նրանք, ովքեր չեն ենթարկվում, գտնվում են ազգային գոյատեւության ողնաշարի մեջ: Ալեքսան Կիրակոսյանը մեր ազգի գոյատեւության ողնաշարի մեջ գտնվող մարդ էր, այսինքն մեր գոյատեւության ողերից մեկն էր: Նա իր շուրջը համախմբում էր կենդանի այն օրգանիզմը, կենդանի այն մարմինը, որը պահպանում էր այն, ինչ պետք էր հետագա ժամանակների համար: Շատ ցանկալի է, որ այսօր այս տեսակի մարդիկ լինեն, որպեսզի ազգը վերջնականապես փոխանալու վտանգից հեռու լինի:

Ռազմիկ Դավոյանը հիացմունքով է խոսում Ալեքսան Կիրակոսյանի՝ մշակույթի, գրականության ոլորտներում կատարած հրաշալի, անկրկնելի գործունեության մասին, որպես Հայաստանի քաղաքացի սպասի դասում է այս մեծ մարդու արածը, մեր երկրի շենացնելուն ուղղված նրա արդյունավետ ջանքերը: Հայաստանի ճանապարհների վերականգնման այդ հսկայական գործը իր ուսերին առած, նա միշտ առաջնորդվում էր դեպի հուշարձանները տանող ճանապարհները բաց պահելու իսկապես ազնվագույն մտադրությամբ: Դեպի Լոռի, դեպի Զանգեզուր ու Շիրակ, դեպի Հայաստանի հյուսիսային շրջաններ ճանապարհների վերականգնման գործը Ալեքսան Կիրակոսյանը հանձն առավ, իմանալով, որ ճանապարհները ոչ միայն առաջնահերթ նշանակություն ունեն, այլեւ կենդանի են պահում հուշարձանները:

- Իսկ մշակույթի ասպարեզում նա արեց անչափ շատ բան,- ավելացնում է Ռազմիկ Դավոյանը:- Նա շատ լավ գիտեր, որ մշակույթը առաջնահերթ արժեք է, եւ Հայաստանում քիչ թե շատ շնորհքով որեւէ մարդ չկա, որ նրա հովանավորությունը վայելած չլինի:

Ռազմիկ Դավոյանի կարծիքին կարող են լինել շատ ու շատ գրողներ, երաժիշտներ, նկարիչներ, քանդակագործներ: Անձամբ ես հիանալի դասեր եմ ստացել ոչ միայն մեր՝ Ալեքսան Կիրակոսյանի եւ իմ զրույցներից ու հանդիպումներից, այլեւ ընկերական այն հավաքներից, որոնց մասնակցում էր ինքը (չէ, չէր մասնակցում սոսկ, այլ՝ կազմակերպում ու ղեկավարում էր), որոնց մասնակցում էին Համո Սահյանը, Վահագն Դավթյանը, շատ ու շատ այլ նշանավոր մարդիկ: Խիստ ու խստապահանջ էր հատկապես գրավոր խոսքի պարագայում: Որեւէ հարցազրույց, որեւէ հոդված տպագրության հանձնելուց առաջ երկու, երեք անգամ կարդում էր (այսպիսի խստապահանջություն ես տեսել եմ նաեւ Հրանտ Մաթեւոսյանի եւ Վանո Սիրադեղյանի մոտ):

Ամեն դեպքում, այսօր այս ցուրտ երկրի վրա վառվեց եւս մի լուսավոր երկրավոր, որպեսզի մեր բոլորի հիշողություններում ավելանա մի նոր պայծառ աստղ:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Տոնական օրերին շտապ օգնության կանչերը հիմնականում եղել են լարվածության եւ հոգնածության հետեւանք

Գրանցվել են նաեւ այլ պատահարներ

Հունվարի 1-9 ընկած ժամանակահատվածում շտապ օգնություն ծառայությունն օրական գրանցել է մինչեւ 5 հարյուր կանչ: Բնակչության կանչերի պատճառները եղել են խրոնիկ հիվանդությունները, ջերմությունը: Տոնական օրերին հիմնականում կանչերը եղել են լարվածության եւ հոգնածության արդյունք: Այս մասին «**Ազգ**»-ին հեռախոսով հայտնեց շտապ օգնության ծառայության օպերատիվ բաժնի պետ **Արտյոմ Պետրոսյանը**, որի կարծիքով, կանչերի այդ չափը չնչին է՝ հատկապես որ դրանցում քիչ են եղել ծանր դեպքերը: Նրա խոսքով, Ամանորին մեր ժողովուրդն այնքան մեծ պատասխանատվությամբ է մոտենում, որ լարվածություն է ստեղծվում:

Արտյոմ Պետրոսյանի ներկայացմամբ, կանչերի բնույթը դեկտեմբեր կամ նոյեմբեր ամիսների համեմատ տոնական օրերին չի փոխվել, իսկ նախորդ տարվա նույն շրջանի համեմատ մոտ 5 տոկոսով պակաս է: Կանչերի 8-10 տոկոսը հոսպիտալացվել է: Հոսպիտալացման քանակը մի քիչ ավելացել է, որի պատճառը, բաժնի պետի կարծիքով այն է, որ մարդիկ սկսել են ավելի գնահատել առողջությունը: Բացի այդ, բուժօգնությունը անվճար է, եւ մարդիկ ամեն մի չնչին բանի համար նախընտրում են դիմել բժշկի:

Ինչ վերաբերում է սննդային թունավորումներին, ապա հակառակ այս օրերի ուտելիքների առատությանը, գրանցվել է սննդային թունավորումների ընդամենը 3 դեպք: «Բայց դեռ սպասում ենք նոր դեպքերի», ասաց Արտյոմ Պետրոսյանը՝ բացատրելով, որ հունվարի սկզբին բնակչությունը թարմ սնունդ է օգտագործել, իսկ հիմա եթե սկսեն ափսոսել եւ ուտել հին ուտեստները, թունավորումները չեն բացառվի: Բաժնի պետը տեղեկացրեց, որ հետտոնական օրերին եղել են նաեւ գազի թունավորման մի քանի դեպքեր՝ ոչ ծանր ելքերով:

Փրկարար ծառայության տեղեկատվության եւ հասարակայնության հետ կապերի բաժնի տրամադրած տեղեկության համաձայն, նախորդ տարվա դեկտեմբերի 30-ից մինչեւ հունվարի 8-ը հանրապետությունում գրանցվել է հրդեհների բռնկման 57 եւ դիակների հայտնաբերման 6 դեպքեր:

Ճանապարհային տրանսպորտի պատահարների մասին մեզ չհաջողվեց որեւէ տեղեկություն իմանալ պետավտոտեսչության ծառայությունից, քանի որ ծառայությունում հրաժարվեցին պատասխանել մեր հարցին: Ոստիկանության պաշտոնական կայքը սակայն հաղորդում է, որ այս տարվա հունվարի 1-7-ն ընկած ժամանակահատվածում հանրապետությունում գրանցվել է ճանապարհատրանսպորտային 23 պատահար, որի հետեւանքով 3 մարդ զոհվել է, իսկ 37-ը մարմնական վնասվածքներով տեղափոխվել է հիվանդանոց:

Ինչ վերաբերում է էլեկտրամատակարարման, ջրամատակարարման եւ կոյուղագծերի վթարներին, ապա «**Ազգն**» արդեն երեկվա համարում գրել էր, որ 2007 թ.-ի առաջին շաբաթում այդ վթարները անհամեմատ բարձր թիվ են կազմել: Երեւանի փոխքաղաքապետ Վանո Վարդանյանը էլեկտրամատակարարման, ջրամատակարարման եւ կոյուղագծերի վթարների պատճառը բացատրել է ցուրտ եղանակով:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Երեւան- Երասխ ավտոճանապարհին վթարի է ենթարկվել ուղեւորատար միկրոավտոբուս

ԵՐԵՎԱՆ, 9 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երասխ-Երեւան ավտոճանապարհի 33-րդ կիլոմետրում հունվարի 8-ին, ժամը 11.10-ի սահմաններում, դեռեւս չպարզված հանգամանքներում, «ԳԱԶԵԼ» մակնիշի միկրոավտոբուսը դուրս է եկել երթեւեկելի մասից, շրջվել եւ ընկել է դրենաժը:

Ինչպես տեղեկացրեցին ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության փրկարար ծառայությունից, վթարի հետեւանքով միկրոավտոբուսի վարորդ՝ Երեւանի բնակիչ, 1957 թ. ծնված Սամվել Աշուղաթելյանը եւ ուղեւորներ՝ Մալիշկա գյուղի բնակիչներ, 1974 թ. ծնված Արտաշես Կոստանյանը եւ 1959 թ. ծնված Վազգեն Դովլաթյանը, Ջերմուկ քաղաքի բնակիչ՝ 1995 թ. ծնված Գեւորգ Գալստյանը, Երեւանի բնակիչներ՝ 1980 թ. ծնված Գրիգոր Խստիարյանը եւ 1958 թ. ծնված Ալիկ Քեշիշյանը, Եղեգնաձորի բնակիչ՝ 1987 թ. ծնված Անուշ Մալարյանը ստացել են տարբեր աստիճանների մարմնական վնասվածքներ եւ տեղափոխվել Արտաշատ քաղաքի հիվանդանոց: Ժամը 19.00-ի սահմաններում Վ. Դովլաթյանը մահացել է: Մյուս տուժածների վիճակը միջին ծանրության է:

Բացի հիվանդանոց տեղափոխված տուժածներից, միկրոավտոբուսում եղել են եւս հինգ ուղեւորներ, որոնք բուժօգնության կարիք չեն ունեցել:

Փոքրիկ շուշեցիները Երեւանում

Հունվարի 9-12-ը Սուրբ Ծննդյան տոների կապակցությամբ շուշեցի 100 երեխաներ հնարավորություն կունենան այցելելու Երեւան եւ իրենց ուսուցիչների ուղեկցությամբ լինելու Երեւանի տեսարժան վայրերում եւ սբ. Էջմիածնում: Դպրոցական տարիների հիշարժան այս օրերը նրանց պարգեւում են Երեւանի քաղաքապետարանն ու «Շուշի վերածնունդ» հիմնադրամը: Երեխաների հետ հանդիպելու եւ ճաշելու է նաեւ Երեւանի քաղաքապետ Երվանդ Զախարյանը, որ նաեւ «Շուշի հիմնադրամի» հոգաբարձուների խորհրդի նախագահն է:

Փոքրիկ շուշեցիների այցին կհետեւեն Հայաստանի, Արցախի եւ սփյուռքի դպրոցականների եւ ուսանողների փոխադարձ այցերը Շուշի:

Ս. Մ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԷ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շուրջօրեայ լրահաւաք ծառայութիւն /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:

"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN /phone 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Դոլարը փոքր-ինչ արժեւորվեց

Հայաստանի ֆինանսական շուկայում այժմ հանդարտություն է տիրում, ինչն անսպասելի չէր: Նախատոնական մակընթացությանը պետք է հետեւեր նման տեղաշարժը: Այդ երեւույթը նկատելի է տնտեսության բոլոր` արդյունաբերության, շինարարության, առեւտրի, սպասարկման եւ այլ ոլորտներում: Տարեսկզբի առաջին մեկ-երկու ամիսներին փաստորեն գործում են սեզոնային երկու գործոններ` հետամանորյա շրջանը եւ ձմեռը, որոնք, որպես կանոն, բացասաբար են ազդում տնտեսական ակտիվության վրա: Սա էլ իր ազդեցությունն է թողնում ֆինանսական շուկայի եւ մասնավորապես փոխարժեքի վրա:

Դեռեւս անցյալ տարվա վերջին դոլարի նկատմամբ հայկական դրամի արժեւորման տեմպը դանդաղեց, ապա կայունացավ` 1 դոլարի դիմաց 360-365 դրամ փոխարժեքի սահմաններում: Նոր տարվան հաջորդող օրերին փոխարժեքը շարունակեց կայուն մնալ, իսկ վերջին մեկ երկու օրերին արձանագրվեց վերջին երեք տարվա ընթացքում հազվադեպ դարձած հակադարձ երեւույթը` դրամը փոքր-ինչ արժեզրկվեց: Ներկայումս 1 դոլարը գնվում է 365 եւ վաճառվում 368 դրամով: Ինչո՞վ էր սա պայմանավորված եւ արդյոք կարելի՞ է ակնկալել, որ այս երեւույթը շարունակական կլինի:

Հիմնական պատճառը, ինչպես արդեն նշեցինք, տոներին հաջորդող շրջանն է: Մյուս պատճառները սրա ածանցյալն են: Հետտոնական շրջանում արտարժույթի (հիմնականում դոլարի) ներհոսքը Հայաստան կտրուկ նվազում է: Արտերկրում բնակվող մեր հայրենակիցները նույնպես այդ շրջանում ակտիվ գործունեությամբ զբաղված չեն լինում եւ նախատոնական օրերին իրենց հարազատներին կատարած գումարային փոխանցումներից հետո կամ ավելի փոքր գումարներ են ուղարկում, կամ առժամանակ ընդհանրապես չեն ուղարկում:

Դեպի Հայաստան դոլարային ներհոսքի մյուս թիրախը շինարարությունն է, որը հատկապես այս օրերին եւ ձմռանն ընդհանրապես, եթե չասենք դադարում է, ապա զգալիորեն նվազում է: Դոլարի ներհոսքի նման կտրուկ նվազումն է այն հիմնական պատճառը, որ տարվա այս շրջանում հանգեցնում է նրա նկատմամբ պահանջարկի աճին եւ որպես դրա հետեւանք` մեր ներքին շուկայում դոլարի արժեւորմանն ու դրամի արժեզրկմանը: Թեեւ դոլարի պահանջարկի աճը, պայմանավորված տնտեսական ակտիվության նվազմամբ, կտրուկ չի:

Վերոնշյալին մնում է միայն ավելացնել, որ արտաքին շուկաներում եւս դոլար-եվրո հարաբերակցությունում էական տեղաշարժեր չեն արձանագրվել, որոնք կարող էին ազդել դրամ-դոլար փոխարժեքի վրա:

Շարունակական կլինի՞ այս օրերին տեղի ունեցող դոլարի արժեւորումը: Հայտնի է, որ փոխարժեքը ձեւավորվում է բազմաթիվ գործոններից: Ուստի միանշանակ պատասխանել այդ հարցին հնարավոր չէ: Սակայն կարելի է ենթադրել, որ եթե դոլարի միջազգային դիրքերի կտրուկ ամրապնդում չլինի, ապա հայկական շուկայում անհավանական է նրա արժեւորումը, քանի որ այս տարի նույնպես ակնկալվում է, որ դեպի Հայաստան դոլարային մեծ ներհոսքը կշարունակվի: Բացի մասնավոր փոխանցումներից, Լինսի հիմնադրամի եւ «Հազարամյակի մարտահրավերների» ծրագրերից ստացվում են դոլարային խոշոր հոսքեր: Մեծապես օտարերկրյա ներդրումներով իրականացվող շինարարության բարձր տեմպերը նույնպես ակնկալվում է, որ կպահպանվեն: Կենտրոնական բանկն էլ շարունակելու է գնաճի զսպման իր քաղաքականությունը: Այնինչ, մեծ է հավանականությունը, որ սեզոնային գործոնների փոփոխվելուց հետո դրամը կշարունակի արժեւորվել:

Հետեւաբար, դոլարային եկամուտներ կամ խնայողություններ ունեցող մեր հայրենակիցներին խորհուրդ կտանք դրանք դրամի վերածել հիմա կամ առաջիկա մեկ-երկու ամիսների ընթացքում, քանի դեռ չի վերսկսվել դրամի արժեւորման եւ դոլարի արժեզրկման արդեն երեք տարի շարունակվող գործընթացը:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Թուրքական ժխտողականությանը հարվածելու լավագույն ձեւը ցեղասպանության միջազգային ճանաչման խնդիրների վրա կենտրոնանալն է

Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործընթացի ծավալումն անխուսափելիորեն հանգեցնում է թուրքական ժխտողականության դիրքերի սպառմանը: Սակայն որքան ակնհայտ է դառնում այդ դիրքերի սպառումը, ժխտողականությունից այնքան ամուր է կառչում Թուրքիան եւ երկրում հրատարակվում են ժխտողականության «հիմնավորմանը» նպատակամղված նորանոր, այսպես կոչված, աշխատություններ:

Քանի որ թուրքական իշխանությունները չեն կարող անտեղյակ լինել ցեղասպանության ժխտողականության դիրքերի սպառումից, ուստի հարց է ծագում, նրանք ի՞նչ նպատակով են խրախուսում այդ դիրքերից գրված աշխատությունների հրապարակումը երկրում, ավելին` ինչի՞ են հրատարակման առաջարկներ տալիս թուրքական պատմական ընկերությանը:

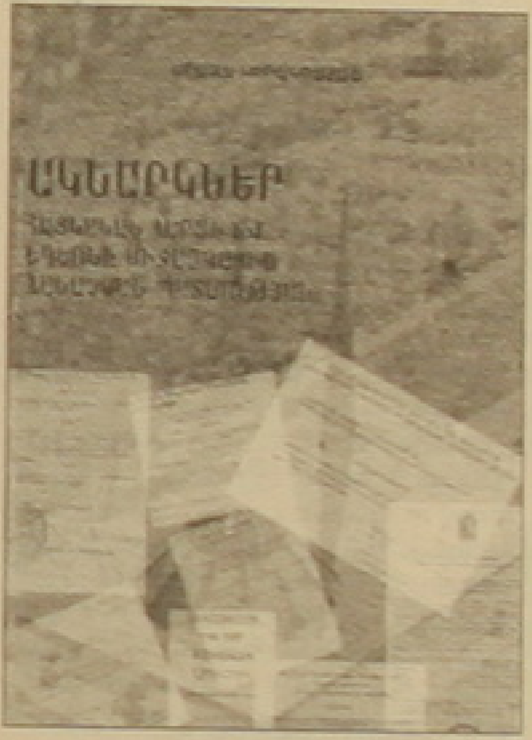

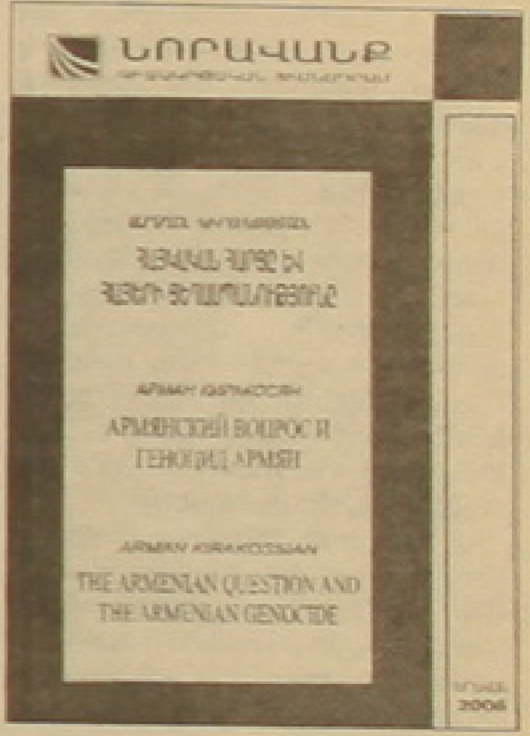

Պատասխանը միանշանակ է. Հայոց ցեղասպանության հարցը վիճարկման ոլորտ ներքաշելու նպատակով: Այդպիսի նպատակի առկայությամբ արձագանքել թուրքական ժխտողականությանը, այսպես կոչված, հիմնավորող աշխատություններին, կնշանակի տուրք տալ ցեղասպանության հարցը վիճարկման ոլորտ ներքաշելու Թուրքիայի նկրտումներին: Հետեւաբար, Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման ներկա փուլում թուրքական նկրտումներին հակահարված տալու լավագույն ձեւը ճանաչման միջազգային դրսեւորումների վրա կենտրոնանալն է:

Թեեւ այդ առումով լուրջ ներդրում պետք է համարել պատմական գիտությունների դոկտոր **Արման Կիրակոսյանի «Հայկական հարցը եւ հայերի ցեղասպանությունը»** վերնագրով հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն հրատարակված տեղեկանքը, ինչպես նաեւ նրա **«Ակնարկներ Հայկական հարցի եւ Եղեռնի միջազգային ճանաչման պատմության»** ժողովածուն:

Վերոհիշյալ պատմաիրավական եռալեզու տեղեկանքը հրատարակել է «Նորավանք» գիտակրթական հիմնադրամը, որտեղ Հայոց ցեղասպանությունն ու միջազգային ճանաչման ներկայիս գործընթացին առնչվող խնդիրները դիտարկվում են դիվանագիտական պատմության տեսանկյունից: Ինչ վերաբերում է ժողովածուին, ապա դա ներառում է հեղինակի 1980-90 թթ. հայերեն եւ ռուսերեն հրատարակված գիտական ու հրապարակախոսական հոդվածները:

Ի դեպ, պետական պատվերով հրատարակված այս ժողովածուն հրատարակության է երաշխավորել ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի գիտական խորհուրդը, ՀՀ փոխարտգործնախարար Արման Կիրակոսյանի վերոհիշյալ երկու աշխատություններն էլ նախատեսված են պատմաբանների, քաղաքագետ-միջազգայնագետների, դիվանագետների, ինչպես նաեւ Հայաստանի եւ սփյուռքի լայն շրջանակների համար:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

«Կորուսյալ հայրենիք» տեսաֆիլմը մեզ վերադարձրեց Արեւմտյան Հայաստանը

Հանրային հեռուստատեսության այս տարվա ամանորյա ծրագիրը դրականորեն տարբերվում էր նախորդներից ոչ միայն արտասահմանյան «մրցանակակիր ֆիլմերի հրավառությամբ», այլեւ Արեւմտյան Հայաստանի մասին պատմող «Կորուսյալ հայրենիք» տեսաֆիլմի ցուցադրությամբ: Հենց Ամանորին այնքան մոտ ու իրական դարձավ «Անին տեսնելու ու նոր մեռնելու» ամենքիս տարիներով փայփայած երազանքը, ասես Արարատը, Կարսը, Անին, Վանը, կորուսյալ հայրենիքի ամբողջ տարածքը վերստին մերը դարձավ, մերը` ֆիզիկապես, որովհետեւ ֆիլմի բոլոր կադրերում հայոց հոգին էր, շունչը, ձեռարվեստը, ճարտարապետական մտքի սլացքը...

Իրական տիրոջ բացակայությունն ակնառու էր տեսաֆիլմի բոլոր կադրերում, թուրքական շեղաշուրթ պալատներն ու մզկիթներն անկարող էին այն քողարկելու:

Ֆիլմի հեղինակները` պրոդյուսեր եւ ռեժիսոր Հայկ Հարությունյանը, սցենարիստ Արմինե Հարությունյանը, օպերատոր Հակոբ Կարանֆիլյանը Արեւմտյան Հայաստան են մեկնել «Անի տուր» տուրիստական կազմակերպության միջոցով: Վերջինս նրանց ապահովել է նկարահանումների համար այնքան անհրաժեշտ անվտանգությամբ, թեպետ առանձնակի դժվարություններ չեն եղել: «Հիմնական խնդիրը առաջացավ թուրքական ռազմական բազան նկարահանելու ժամանակ, որովհետեւ սկզբում թույլտվություն ստացանք, հետո պարզվեց, որ իրավունք չունենք: Նկարահանումների համար մենք շատ տեղերում եղանք, որ դուրս էին «Անի տուրի» տուրիստական ծրագրից: Դրա համար մեր այցելությունը տեւեց մոտ 14 օր: Ձգտում էինք նկարահանել թե՛ մեզ, թե՛ հեռուստադիտողին հետաքրքրող ու հուզող կադրեր», ասաց Արմինե Հարությունյանը **«Ազգի»** հետ զրույցում:

Տեսաֆիլմը Հանրային հեռուստատեսությամբ ցուցադրելու պայմանավորվածությունը ձեռք էր բերվել մեկնելուց առաջ: Ցուցադրված տեսաֆիլմում իրենց այցն ավելի մանրամասն է ներկայացված, քան առաջիկայում թողարկվելիք DVD-ում: Վերջինում տեղ են գտել հանդիսատեսի համար բոլորովին նոր, անսպասելի կադրեր:

Դեռ որոշակիորեն պարզ չէ, թե ո՞վ է ընթերցելու տեքստը, ո՞ւմ ձայնն է հնչելու կադրից դուրս, որովհետեւ տարբեր կարծիքներ են հնչել Մեսրոպ Առաքելյանի ձայնի վերաբերյալ: Մեր կողմից ավելացնենք, որ Հանրային հեռուստատեսության եթերից ամեն օր հնչող ու ամենքին քաջ ծանոթ նրա հնչեղ ձայնը փոքր-ինչ համահունչ չէր ֆիլմին: Խոսքը բնավ առոգանության մասին չէ, այլ սոսկ հանդիսատեսին ծանոթ լինելու մասին: Եթե նույնիսկ ընդունենք, որ տեսաֆիլմն ու գրված տեքստը թելադրում էին պաթետիկ ոճ, ապա ոչ գովազդային տեքստերից ունկնդրին ծանոթ ձայնով:

«Տարբեր կարծիքներ են եղել, ոմանք ասել են, թե տեքստը շատ հուզական է, սակայն ձայնը խանգարում է տեքստը լսելուն: Եղել են նաեւ դրական կարծիքներ, որ ձայնի հզորությունն արտահայտում է կադրերին բնորոշ ուժը: Ամենայն հավանականությամբ DVD-ում ուրիշ ձայն կհնչի», ասաց Արմինե Հարությունյանը:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Ըստ Օսկանյանի, Իրան-Հայաստան գազատարը...

1-ին էջից

Արտաքին քաղաքականության կոմպլեմենտարության պահպանմամբ Հայաստանը հարեւանների հետ հարաբերություններում մասնավորապես կշարունակի խորացնել ռազմավարական համագործակցությունը Ռուսաստանի հետ: Վրաստանի հետ կունենանք հագեցած օրակարգ, իսկ Իրանի հետ առաջնային կլինի գազամուղի գործարկումը, որ, արտգործնախարարի մասնակցությամբ, տեղի կունենա այս տարվա առաջին եռամսյակում: Օսկանյանն անդրադարձավ այն տեղեկությանը, ըստ որի իրանական կողմն արդեն իսկ յուրաքանչյուր պահի կարող է սկսել գազամատակարարումը, մինչդեռ հայկական կողմը գազն ընդունելու համար ժամանակ է խնդրել մինչեւ մարտ: Նախարարը պարզաբանեց, որ դեռեւս դեկտեմբերի 17-ին Իրան կատարած իր այցելության ժամանակ հստակ պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել, որ իրանական կողմը գազամուղի փորձարկումները կավարտի հունվարին, իսկ մատակարարում կիրականացվի մարտին:

Վարդան Օսկանյանը հաստատեց տեղեկությունն այն մասին, որ արդեն իսկ պատրաստ է Ղարաբաղի հարակից շրջաններում հրդեհների առնչությամբ ԵԱՀԿ զեկույցը: Այն, ըստ նախարարի, օբյեկտիվ է եւ դրանում շեշտը դրվում է կանխարգելման վրա: Զեկույցի բովանդակությունը դեռեւս հայտնի չէ, սակայն, Օսկանյանի ներկայացմամբ, այն շուտով կդառնա հրապարակային:

Պատասխանելով հայ-թուրքական սահմանի փակ լինելու, որպես դրա հիմնական պատճառ արտաքին քաղաքականության օրակարգում ցեղասպանության խնդրի առկայության մասին հարցերին` Վարդան Օսկանյանը նշեց, որ դա սահմանի փակ լինելու թուրքական կողմի սխալ քաղաքականության արդյունք է, հատկապես որ Հայաստանը բազմիցս հայտարարել է Թուրքիայի հետ առանց նախապայմանների հարաբերություններ հաստատելու պատրաստակամության մասին: Օսկանյանը հավելեց, որ այսօր հայ-թուրքական հարաբերություններում ավելի շատ ղարաբաղյան հարցն է նշանավորված:

Բնականաբար, ասուլիսին անմասն չմնաց Վարդան Օսկանյանի հետագա քաղաքական կարիերային վերաբերող հարցերից: Օսկանյանը տեղեկացրեց, որ դեռ որեւէ ուժի միանալու որոշում չի կայացված: Եվ, սակայն, ինչ արդեն իսկ գնահատել էր, նախարարը կրկնեց, որ սպասվող ընտրությունները ճակատագրական են լինելու:

«Զարթոնք» մամլո մրցանակ Օհան Պոտրումյանին եւ Ալեքսան Քեշիշյանին

«Զարթոնք» մամլո մրցանակի հանձնախումբը «Հայկազուն եւ Անահիտ Վարդիվառյան» ամենամյա մրցանակը 2006 թվականին շնորհել է Օհան Պոտրումյանին (Բեյրութ) եւ Ալեքսան Քեշիշյանին (Հալեպ):

Օհան Պոտրումյանը հայտնի է իր մանկավարժական ու լրագրողական գործունեությամբ, իբրեւ ազգային ու հասարակական գործիչ մեծ աշխատանք է կատարել Բեյրութում եւ Մոնտեվիդեոյում:

Մասնագիտությամբ ակնաբույժ Ալեքսան Քեշիշյանը ուսումնասիրություններ է կատարում նաեւ հնագիտության, աշխարհագրության բնագավառներում, բազմաթիվ հրատարակությունների հեղինակ է:

Ինչպես նշված է հանձնախմբից ստացված մամլո հաղորդագրության մեջ, «իրենց կոչումին հավասարիմ այս մրցանակակիրները դեռ շատ բան ունեն իրենց ժողովրդին տալու թե՛ լրագրության, թե՛ իրենց հետաքրքրող բնագավառներում»:

Արդեն 12 տարի հայ մամուլի հանդեպ իրենց ջերմ սերն ու գնահատանքը Հակոբ եւ Մարիա Վարդիվառյաններն արտահայտում են այս մրցանակով:

Կինոդիտումներ չորեքշաբթի օրերին

«Երեւակայության արվեստ» ծրագրի շրջանակներում «Նարեկացի» արվեստի միությունում ամեն չորեքշաբթի կանցկացվեն ֆիլմերի ցուցադրություններ:

Զարե Ծգնավորյանի նախաձեռնությամբ հունվարի 10-ին կցուցադրվի գերմանացի ռեժիսոր ու սցենարիստ Վերներ Հերցոգի «Գաճաճներն էլ են քչից սկսում» գեղարվեստական ֆիլմը (90 րոպե):

Քաղաք

Ինչո՞ւ է Երեւանը դարձել դժվար կառավարելի

Աշխարհի ոչ մի երկրում, հատկապես բնակչության քանակի ու տարածքի առումով համեմատաբար փոքր երկրում մայրաքաղաքի բնակչության թիվը վերջին 80 տարիներին այնպիսի արագությամբ չի ավելացել, որքան Հայաստանի Հանրապետության մայրաքաղաք Երեւանի բնակչությունը:

1920-ական թվականներին Երեւանի բնակչության թիվը կազմել է 25-30 հազ. մարդ, 1999 թ. արդեն հասել էր ավելի քան 1248,7 հազ. մարդու, իսկ 2003 թ. կազմել է 1102,0 հազ. մարդ:

Իսկ դա նշանակում է, որ մեր մայրաքաղաքի բնակչության խտությունը 1 քկմ-ի վրա կազմում է 4856 մարդ (հանրապետության միջինը 106 մարդ է):

Ինչո՞վ բացատրել մեր մայրաքաղաքի բնակչության թվի այսպիսի աննախադեպ ավելացումը: Չէ՞ որ ճարտարապետ Ա. Թամանյանի կազմած Երեւանի գլխավոր նախագծով մայրաքաղաքը հեռանկարում պետք է ունենար 250-300 հազ. բնակիչ:

Տաղանդավոր ճարտարապետը անկասկած հաշվի է առել մայրաքաղաքի բնական պայմանները, աշխարհաքաղաքական դիրքը եւ առհասարակ հանրապետության առանձնահատկությունները:

Աշխարհի համեմատաբար մեծ ու փոքր ոչ մի երկրի բնակչության ավելի քան 30 տոկոսը չի կենտրոնացված մայրաքաղաքում: 2005 թ. տվյալներով Հայաստանի Հանրապետության բնակչության ավելի քան 34,3 տոկոսը տեղաբաշխված է Երեւան քաղաքում:

Նույն տարածաշրջանում գտնվող մեր հարեւան երկու երկրների՝ Ադրբեջանի մայրաքաղաք Բաքվում տեղաբաշխված է բնակչության 15, իսկ Վրաստանի մայրաքաղաք Թբիլիսիում՝ 23 տոկոսը: Հայաստանի Հանրապետության հետ աշխարհագրական նույն լայնություններում գտնվող Թուրքմենստանի մայրաքաղաքում ապրում է բնակչության 10, իսկ Ուզբեկստանում՝ 9,0 տոկոսը:

Շատ մայրաքաղաքներ բնակչության թվով մեծապես զիջում են տվյալ երկրի այլ քաղաքների: Եվ դա շատ տրամաբանական է, քանի որ մայրաքաղաքի բնորոշ առանձնահատկությունը ոչ թե բնակչության քանակի մեծությունն է, այլ կառավարման յուրահատկությունները:

Ռազմավարական հանգամանքներից եւ բնական անբարենպաստ ու բազում այլ պայմաններից ելնելով, որքանով է նպատակահարմար, որ ընդամենը 3,2 մլն բնակիչ ունեցող եւ հատկապես աշխարհաքաղաքական ոչ այնքան նպաստավոր դիրք ունեցող Երեւան քաղաքում է կենտրոնացված հանրապետության բնակչության 34,3 տոկոսը: Մինչեւ 1940-ական թվականները Երեւան քաղաքի տարածքը սահմանափակված էր երկաթուղային կայարանից մինչեւ Աբովյանի արձանը (այսպես կոչված Պլանի գլուխը) ընկած տարածքով: Այժմ Երեւանի ագլոմերացիան իր թեւերը փռել եւ ընդգրկել է նաեւ Հին Նորքի եւ Նոր Նորքի բարձրավանդակները, Կոտայքի սարավանդի զգալի մասը, մոտենալով Աբովյան քաղաքին: Մյուս կողմերից այն արագորեն ձգվում է դեպի Արտաշատ, Մասիս, Էջմիածին ու Աշտարակ քաղաքները, ընդգրկելով Արարատյան դաշտի գյուղատնտեսության համար մեծ արժեք ներկայացնող զգալի բերրի հողահանդակներ: Այսպիսով, Երեւանի ագլոմերացիան, որի կառուցվածքում վաղուց արդեն ընդգրկված են գյուղական բազմաթիվ բնակավայրեր եւ ավաններ, տարածքային այդպիսի անսահմանափակ ընդարձակման հետեւանքով մոտակա հեռանկարում կարող է դառնալ մեզ համար անսովոր ավելի խոշոր այնպիսի ագլոմերացիա, որը կընդգրկի Աբովյան, Նոր Հաճըն, Աշտարակ, Էջմիածին, Մասիս, Արտաշատ քաղաքները:

Որքանո՞վ է նպատակահարմար Երեւան քաղաքի տարածքային անսահմանափակ ընդարձակումը:

Աշխարհի մեկ միլիոնից ավելի բնակիչ ունեցող քաղաքները հիմնականում գտնվում են խոշոր գետերի, լճերի, ծովերի, օվկիանոսների ափերին:

Իսկ եթե այդպիսի բնական նպաստավոր պայման չունեն, ապա այդ երկրների մայրաքաղաքների բնակչությունը հազվադեպ կարող է լինել մեկ միլիոն կամ մեկ միլիոնից ավելի: Երեւանը զուրկ է այդպիսի հնարավորությունից, եւ այս հանգամանքը անկասկած պետք է հաշվի առնել: Հրազդան գետը, որը միակ մխիթարիչ ջրային ավազանն էր, այժմ այն աստիճանի է աղտոտված, որ անհնար է օգտագործել որպես ռեկրեացիոն ռեսուրս: Էկոլոգիական, ռեկրեացիոն առումով առավել վտանգավոր վիճակում է Երեւանյան լիճը, որը կառուցվել է որպես Երեւանի բնակչության հանգստի գոտի: Որքանո՞վ է նպատակահարմար Հրազդան գետի կիրճը վերածել մասնավոր ռեստորանային եւ այլ կարգի համատարած օբյեկտների ու զրկել քաղաքի բնակչությանը հանգստի գոնե այդ փոքր գոտուց:

Չոր մերձարեւադարձային (կիսաանապատային) գոտում գտնվող մայրաքաղաք Երեւանի ամբողջապես արհեստականորեն, մեծ ջանքերով ու դժվարությամբ ստեղծված, առանց այն էլ խիստ անբավարար կանաչ զանգվածը անթույլատրելի ձեւերով, շինարարական աշխատանքների պատրվակով ոչնչացվում, կրճատվում է: Մի կողմից իրար կողք կողքի, նեղ փողոցներով, շատ խիտ ու բարձրահարկ շենքերի կառուցումը, մյուս կողմից՝ կանաչ զանգվածի կրճատումը իրավի Երեւան քաղաքը ավելի են անապատացնում, մայրաքաղաքի էկոլոգիական վիճակը գնալով անտանելի է դառնում:

Երեւանի էկոլոգիական հավասարակշռության արդեն իսկ խախտված վիճակի վրա մեծապես բացասաբար է անդրադառնում քաղաքում ավտոմեքենաների անսահմանափակ ավելացումը: Վերջին տվյալներով՝ մայրաքաղաքում ավտոմեքենաների թիվը հասնում է ավելի քան 180 հազարի:

Ըստ որում, յուրաքանչյուր տարի դրանց թիվը ավելանում է միջին հաշվով 14 հազարով: Այսպիսով, մեկ-երկու տարի հետո Երեւանում ավտոմեքենաների թիվը կհասնի 200 հազարի: Այսպիսի հսկայական քանակությամբ ավտոմեքենաների թիվը մեր մայրաքաղաքի նեղ փողոցների (որոնք նախատեսված չեն եղել մեկ միլիոնից ավելի բնակչության նկատառումներով) համար խիստ անսովոր է եւ ոչ տարողունակ: Այժմ ավտոտրանսպորտը մայրաքաղաքի էկոլոգիական վիճակի վրա բացասաբար ազդող եւ մթնոլորտը թունավորող առաջին աղբյուրն է, ոչ միայն բացասաբար է անդրադառնում թունավոր արտանետումներով, այլեւ շատ հաճախակի տեղի ունեցող խցանումներով, աղմուկի ու այլ առումներով:

Խորհրդային իշխանության 70 տարիներին հանրապետությունում ստեղծված արդյունաբերական հզորությունների կեսից ավելին, բարձրագույն կրթության, գիտության, մշակույթի համակարգերի բացարձակ մեծ մասը, կենտրոնական կառավարման մարմիններն ամբողջությամբ տեղաբաշխվել են Երեւանում: Հետեւանքն այն է, որ այժմ մեր հանրապետությունը նման է հսկայական գլխով ու գաճաճ մարմնով մի էակի:

Այսպիսով, Երեւանի զարգացման շարունակվող միտումը կարծես թե այն է, որ հանրապետության ամբողջ պոտենցիալ հնարավորությունները շարունակում են կենտրոնանալ այստեղ: Իսկ ինտենսիվ սեյսմիկ գոտում գտնվող, ինչպես նաեւ աշխարհաքաղաքական այժմյան ոչ այնքան նպաստավոր դիրք ունեցող մեր մայրաքաղաքի համար զարգացման այսպիսի միտումների հետեւանքները անկանխատեսելի կարող են լինել:

Վերջին 15 տարիներին թեեւ Երեւանում բուռն թափով աճել ու շարունակում է աճել շինարարությունը, սակայն մայրաքաղաքը մեծապես կորցրել է իր երբեմնի ճարտարապետական ներդաշնակ կոլորիտը, դեմքը:

Քաղաքի ճարտարապետական մեծ հետաքրքրություն ներկայացնող շենքերի զգալի մասը տարբեր ձեւերով, կամայականորեն փոփոխվել են, ավելացվել են հարկեր, պատշգամբներ, կցված շինություններ, որոնք ավելի շատ նման են կարկատանների եւ հիմնականում չեն համապատասխանում տվյալ շենքերի ճարտարապետական կոլորիտին: Որքան էլ փորձենք մխիթարվել, որ այժմ շինարարական համակարգում ներդրվում են սեյսմակայուն մեթոդներ, չպետք է մոռանալ, որ մենք գտնվում ենք Ալպ-Հիմալայան սեյսմիկ գոտու ամենաակտիվ հատվածում եւ երբեք չպետք է մոռանալ, որ բնության ուժերը առավել ահավոր ու անսանձելի են: Հետեւաբար, Երեւանում ժամանակակից բազմահարկ շենքերի կառուցման եւ հատկապես դրանց կամայական փոփոխությունների պետք է շատ լրջորեն եւ հեռանկարային նկատառումներով վերաբերվել:

Ահա այս ոչ լրիվ թվարկված պատճառների հետեւանքով Երեւանը, չնայած ունի հզոր քաղաքապետարան ու 12 թաղապետարաններ, մեր կարծիքով՝ կարծես թե դարձել է դժվար կառավարելի:

Այդ պատճառների վրա փորձենք շատ համառոտակի կանգ առնել:

Խորհրդային իշխանության տարիներին մեր հանրապետության բնակչության բնական աճը բավականին բարձր է եղել եւ 1960-ական թվականներին հազար մարդու հաշվով կազմել է ավելի քան 33 մարդ:

Այս ցուցանիշով Հայկական ՍՍՀ-ն ԽՍՀՄ-ում Տաջիկստանի հետ զբաղեցնում էր առաջին տեղը: Այժմ էլ Տաջիկստանը այդ ցուցանիշով ԱՊՀ երկրներում զբաղեցնում է առաջին տեղը, այստեղ բնական աճը 1000 մարդու հաշվով 2003 թ. կազմել է 22,0 մարդ, իսկ մեր հանրապետությունում ցավոք խիստ իջել եւ նույն թվականին կազմել է ընդամենը 3,1 մարդ:

Սակայն մայրաքաղաքի՝ Երեւանի բնակչության թվի վերը նշված չափերով ավելացումը պետք է բացատրել ոչ թե քաղաքի բնակչության բնական, այլ գերազանցապես մեխանիկական աճով:

Խնդիրն այն է, որ այդ տարիներին արտադրողական ուժերի տեղաբաշխման անհեռատես քաղաքականության հետեւանքով արդյունաբերական խոշոր ձեռնարկությունների մեծ մասը կենտրոնացվել է մայրաքաղաքում: Միեւնույն ժամանակ գյուղատնտեսական աշխատանքների մեքենայացման պատճառով գյուղական բնակավայրերի աշխատուժի զգալի մասը, տեղում չունենալով աշխատանքի բնագավառ, ստիպված է եղել տեղափոխվել Երեւան ու աշխատանքի տեղավորվել այստեղ արագորեն զարգացող արդյունաբերական ձեռնարկություններում եւ շինարարական կազմակերպություններում: Ահա հենց այդ ժամանակաշրջանում՝ 1955-71 թթ. միայն մեխանիկորեն ներհոսքի հաշվին Երեւան քաղաքի բնակչությունը ավելացել է 173,8 հազ. մարդով: Այլ կերպ, միայն այդ 17 տարիներին միջին հաշվով Երեւանում տարեկան բնակություն է հաստատել հանրապետության հատկապես գյուղական վայրերից եկած 10,2 հազ. մարդ: Հենց միայն այդ տարիներին քաղաքի զբաղեցրած տարածքը մեծացել է 4,4 անգամ: Հետագա տասնամյակներում այդ միտումը նույնպես շարունակվել է:

Քանի որ արտադրողական ուժերի տարածքային կազմակերպման այս անհեռատես քաղաքականությունը շարունակել է մի քանի տասնամյակ, ապա ինչ-որ չափով շտկելու նպատակով, 1950-ական թվականներից հետո արդյունաբերական ձեռնարկություններ, շինարարական կազմակերպություններ են ստեղծվել նաեւ հանրապետության մյուս քաղաքներում ու նոր ձեւավորված քաղաքային բնակավայրերում:

Սակայն տնտեսական այս քաղաքականությունը չի թեթեւացրել գյուղական բնակավայրերի բնակչության զբաղվածության վիճակը, տեղերում աշխատանք ունենալու խնդրի լուծումը: Եթե նախկինում աշխատանքի համար գյուղացիները հիմնականում Երեւան էին տեղափոխվում, ապա հետագայում այդ նպատակով նրանք իրենց գյուղերը լքում եւ տեղափոխվում են նաեւ արդյունաբերական նոր ստեղծված կենտրոններ: Այդուհանդերձ հանրապետության գյուղական բնակչության ձգողական ուժը այսօր էլ մնում է Երեւանը, որի բնակչության խոշոր չափերով ավելացումը հիմնականում պայմանավորված է այդպիսի մեխանիկական աճով:

Արտադրողական ուժերի (հիմնականում արդյունաբերության, շինարարական ինդուստրիայի) տարածքային անհեռատես կազմակերպման հետեւանքով 1926 թ. մինչեւ ԽՍՀՄ փլուզումը հանրապետության քարտեզից վերացել են 368 գյուղեր: Դրանց մի մասը միացել է քաղաքներին կամ միավորվել են այլ գյուղերի, իսկ մեծ մասը առհասարակ վերացել է: Զգալի թվով գյուղեր մեխանիկորեն ընդգրկվել են քաղաքներում: Մասնավորապես 19 գյուղ իրենց հողատարածքներով ընդգրկվել են Երեւանի կառուցվածքի մեջ (5 գյուղ միացել է Դիլիջանին եւ այլն):

Վերը նշված գործոնից բացի, ասենք նաեւ, որ Երեւանի բնակչության քանակի մեխանիկորեն մեծացման գործում ոչ պակաս դեր է խաղում այն հանգամանքը, որ հանրապետության պետական բուհերի բացարձակ մեծ մասը նույնպես կենտրոնացված է այստեղ (այսօրվա Երեւանի միայն բուհերի ուսանողների թիվը երեք անգամ ավելին է, քան 1920-ական թվականների Երեւանի բնակչության թիվն էր):

Երեւան քաղաքի բնակչության թվի այսպիսի դժվար կառավարվող մեխանիկական աճը առաջացրել է մի շարք խիստ անհանգստացնող հիմնախնդիրներ: Առաջին ու թերեւս ամենամեծ անհանգստացնող սոցիալական հիմնախնդիրն այն է, որ քաղաքի բնակչության զգալի մասը չունի աշխատանք եւ մարզերից անդադար այստեղ ներհոսող բնակչությունը ավելի է սրում այս հիմնախնդիրը: Իսկ այս վերջինիս հետեւանքը լինում է այն, որ մարզերից Երեւան տեղափոխվող աշխատունակ բնակչությունը այստեղ էլ հիմնականում չգտնելով աշխատանք՝ թողնում, հեռանում է հանրապետությունից:

Կարծում ենք, որ կառավարությունը պետք է ունենա ժողովրդագրական, սոցիալական համալիր ծրագիր, որով ոչ միայն պետք է խրախուսվի բնակչության բնական աճը (2004 թ. տվյալներով հանրապետությունում բնակչության բնական աճը հազար մարդու հաշվով կազմում է ընդամենը 3,7 մարդ, 1960-ական թվականների ավելի քան 33 մարդու դիմաց, իսկ Երեւանում այժմ կազմում է ընդամենը 2,8 մարդ), այլեւ միջոցներ ձեռնարկվեն եւ խրախուսվեն բնակչությունը տեղերում ամրապնդելու համար: Այսպիսով, հնարավորություն կստեղծվի Երեւանի բնակչության մեխանիկորեն աճը կարգավորելու համար: Երեւան քաղաքի տարածքային սահմանափակման անհրաժեշտությունից ելնելով, նպատակահարմար չէ արդյունաբերական նոր ձեռնարկությունների կառուցումը եւ դրանց համար նոր հողատարածքների հատկացումը: Դրանց փոխարեն առավել արդյունավետը վաղուց կառուցված, սեփականաշնորհված, սակայն չգործող կամ թերի գործող հարյուրավոր մեծ ու փոքր ձեռնարկությունների վերագործարկումն է: Նոր ձեռնարկությունների կառուցումը ամենուրեք պետք է խուսափել մարզային քաղաքներում եւ գյուղական բնակավայրերում:

Մայրաքաղաքի էկոլոգիական հավասարակշռությունը կարգավորելու նպատակով առաջին հերթին նպատակահարմար կլինի.

ա) հնարավորին սահմաններում սահմանափակել նոր (հատկապես հին) ավտոմեքենաների մեծ քանակով ներմուծումը, քանի որ, ինչպես ասվել է, Երեւանի էկոլոգիական հավասարակշռությունը խախտող առաջին գործոնը այժմ ավտոտրանսպորտն է.

բ) կտրականապես ոչ միայն արգելել քաղաքի կանաչ զանգվածի ոչնչացումը, այլեւ վերականգնել քաղաքի բարձրադիր մասերի երբեմնի արհեստականորեն ստեղծված անտառային պուրակները եւ մեկ շնչին ընկնող կանաչ զանգվածի տարածքը մոտակա տարիներին հասցնել առնվազն 15-20 մ (սա մինիմալ ցուցանիշ է).

գ) Հրազդանի ձորը դարձնել մայրաքաղաքի հանգստի հիմնական գոտի, դադարեցնելով այդտեղ գետը աղտոտող որեւէ օբյեկտի շինարարություն: Արմատապես մաքրել Երեւանյան լիճը եւ վերականգնել նրա էկոլոգիական հավասարակշռությունը.

դ) մայրաքաղաքի էկոլոգիական հավասարակշռության կարգավորման հույժ կարեւոր խնդիրներից մեկը քաղաքում ամեն տարի առաջացող կենցաղային աղբի ու թափոնների անմնացորդ մաքրումն ու վերամշակումն է:

Տողերիս հեղինակը դեռ 1960-ական թվականներին այդ համալիր հումքի վերամշակման գործարանի կառուցման անհրաժեշտության եւ հիմնավորման զեկուցագիր է ներկայացրել Երեւանի քաղխորհուրդ եւ կառավարություն: Սակայն մինչեւ օրս այդ մասին ընդամենը խոսվում է:

Այսպիսի գործարանի կառուցումը ոչ միայն մայրաքաղաքը կփրկի աղբից ու դրանցից առաջացող հիվանդությունների վտանգից, այլեւ Նուբարաշենի ավելի քան 30 հեկտար այժմյան աղբանոցի տարածքը հնարավոր կլինի օգտագործել տարբեր նպատակներով: Միեւնույն ժամանակ աղբավերամշակման գործարանը կդառնա քաղաքի բյուջեն համալրող եկամտի աղբյուր:

Մյուս կարեւոր խնդիրը Երեւանի՝ որպես վարչական միավորի կառավարման հեռանկարն է:

Վերջերս մամուլում տեսակետներ են հայտնվում, որ նպատակահարմար է Երեւանը բաժանել մի քանի մանր քաղաքների, որպեսզի դրանց կառավարումը ավելի դյուրին լինի: Եվ որպես փաստարկ բերվում են արտասահմանյան մի շարք քաղաքների օրինակներ:

Մեր կարծիքով՝ այս տեսակետները ընդունելի չպետք է համարել: Նախ՝ արտասահմանյան օրինակները (Լիոն եւ այլն) մեզ համար ընդունելի չեն կարող լինել, քանի որ այդ քաղաքների ձեւավորման, զարգացման ընթացքը բոլորովին ահամատեղելի է Երեւանի հետ:

Երեւան քաղաքը իր 12 թաղային համայնքներով այն աստիճանի բազմակողմանի կերպով հյուսված համալիր է, որ հնարավոր չէ դրա մասերը առանձին պատկերացնել: Բոլորովին նպատակահարմար չէ եւ ոչ մի առումով հնարավոր չէ Երեւանի թեկուզ որեւէ թաղամաս արհեստական կերպով անջատել ու դիտել որպես առանձին քաղաք կամ առհասարակ բնակավայր: Դրանք ստեղծվել, ձեւավորվել են քաղաքի կենտրոնի հենքի վրա եւ այդ հենքից կտրելը անհնար ու աննպատակ է: Երեւանը իր 12 թաղային համայնքներով ավելի քան 85 տարիների ընթացքում ձեւավորված, մեկը մյուսի շարունակությունը կազմող, կառավարման, սոցիալ-տնտեսական կենսագործունեության, տրանսպորտային ու շատ այլ կառուցվածքների մի բարդ, միասնական համակարգ է, որն աննպատակ, խոշոր ծախսերով ոչ թե պետք է մասերի բաժանել, այլ անհրաժեշտ է դրանց միասնական կառավարումը կատարելագործել:

ՍԵՐԳԵՅ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ

Հայե՞րը, թե՞ թուրքերն են ավելի նպաստում ցեղասպանության հրապարակայնությանը

Թուրքիայի արտգործնախարար Աբդուլլահ Գյուլը անցյալ տարվա վերջին շաբաթվա ընթացքում հայտարարեց, որ Թուրքիայի կառավարությունը ծրագրում է 2007-ին իրագործել Հայոց ցեղասպանությունը ժխտելու համընդհանուր մի նոր ծրագիր: Նախորդ բոլոր ծրագրերը անհաջողությամբ են պսակվել: Միլիոնավոր դոլարներ են ծախսվել քարոզչական կառույցների եւ «գիտնականների» գրած գրքերի վրա: Բայց ինչքան շատ են թուրքերը փորձել հերքել ցեղասպանության փաստը, այնքան մեծ է եղել թիվը այդ փաստն ընդունող երկրների: Վերջերս, Արգենտինայի խորհրդարանի ճանաչումից հետո, Թուրքիան զգուշացրեց այդ երկրի Սենատին, որ անհետեւանք թողնի այդ որոշումը, բայց հակառակ դրան, կամ գուցե հենց այդ պատճառով, Սենատը միաձայն ընդունեց այն: Մի քանի ամիս առաջ թուրքերը նույն ձեւով վարվեցին ֆրանսիացիների հետ եւ եթե շարունակեն, հավանաբար այդ երկրի Սենատն էլ միաձայն կվավերացնի ցեղասպանության վերաբերյալ Ազգային ժողովի ընդունած նոր օրենքը:

Ահա մի քանի այլ հետաքրքրական տվյալներ այս հարցի շուրջը:

- Մի քանի թուրքական թերթեր նշեցին անցյալ շաբաթ, որ ամերիկահայկական քարոզչությունը մեծ հաղթանակ արձանագրեց, երբ նախագահ Բուշը չկարողացավ Սենատում վավերացնել տալ Հայաստանի նոր դեսպան Ռիչարդ Հոգլանդի թեկնածությունը: «Հայկական քարոզչությունը երբեք այսքան հզոր չէր եղել», նշեցին նրանք:

- Կանադական «Ձուիշ նյուզ» (հրեական լուրեր) թերթն իր դեկտեմբերի 14-ի համարում տեղեկացնում էր, որ Իսրայելը «շատ մոտիկ բարեկամություն» է մշակել շիա մահմեդական Ադրբեջանի հետ: «Այդ բարեկամությունը սկիզբ է առել 1992-ին, երբ Իսրայելը պաշտպանում էր Ադրբեջանին՝ հայերի (Ղարաբաղի) դեմ նրա մղած պատերազմում», գրել էր թերթը: Այդ ժամանակվանից Իսրայելը շարունակել է «Ադրբեջանին մատակարարել հետախուզական, ինչպես նաեւ անվտանգության եւ զինվորական աշխատողների վերապատրաստման ծառայություններ: «Բեզեկ» ընկերությունը երկրորդ ամենախոշոր բջջային հեռախոսների օպերատորը եւ ամենաաշխույժ առեւտրական գործունեությունը ծավալած իսրայելական բազմաթիվ ձեռնարկություններից մեկն է Ադրբեջանում»:

- Թուրքիայի մշակույթի նախարարը հայտարարեց անցյալ շաբաթ, որ վերանորոգված Աղթամար հայկական եկեղեցու պաշտոնական բացման արարողությունը տեղի կունենա ապրիլի 24-ին: Կոստանդնուպոլսի պատրիարք Մեսրոպ արք. Մութաֆյանը իրեն ոչ հատուկ խիզախությամբ հանդես գալով նշեց, որ արարողությունն այդ օրը նշանակելը հետապնդում է քաղաքական նպատակներ եւ շահագործում է հայ ժողովրդի տառապանքները: Նա ասաց, որ ոչ ինքը, ոչ էլ մեկ ուրիշ հայ չի մասնակցի այդ արարողությանը ապրիլի 24-ին:

Ինձ սկզբից եւեթ պարզ էր, որ թուրք պաշտոնյաները քաղաքական նպատակներով շահագործելու են Աղթամարի վերանորոգման փաստը: Բայց պատրիարքը առարկելու փոխարեն գուցե օգտագործեր առիթը եւ այդ արարողությունը ցեղասպանության զոհերի հիշատակը հարգելու ծառայեցներ, որն աննախադեպ իրադարձություն կլիներ Թուրքիայում:

- Հայտնի դերասան Սիլվեստր Ստալոնեն անցյալ շաբաթ հայտարարեց, որ պատրաստվում է ֆիլմի վերածել Ֆրանց Վերֆելի «Մուսա լեռան 40 օրը» վեպը: Թուրքերը խուճապի մատնվեցին եւ էլ. փոստային նամակներով նրան խնդրեցին «զոհ չդառնալ հայկական քարոզչությանը»: Հայերս, մյուս կողմից, այնքան ոգեւորվեցինք, կարծես ֆիլմն արդեն նկարահանված լիներ: Տարօրինակ է, որ երկու կողմերից ոչ մեկը չհիշեց, որ Ստալոնեն նման հայտարարություններ առաջներում էլ էր կատարել, բայց չէր իրականացրել այդ խոստումները: Այդուհանդերձ, եթե երբեւէ նա նկարահանի այդ ֆիլմը, կարող է վստահ լինել, որ թուրքերն իրենց հակաքարոզչությամբ կնպաստեն դրա հաջողությանը:

- Թուրքիայի վարչապետ Էրդողանը անցյալ շաբաթ «Նյու Յորք թայմս» թերթի խմբագիրներին ասաց, որ նրանք դարձել են «զոհեր» հայերի ձեռքում: Նա դժգոհ էր, որ այդ թերթը որոշել էր Հայոց ցեղասպանությունը պատմական փաստ արձանագրել թերթի էջերում: Սա երկրորդ անգամն է, որ Թուրքիայի վարչապետը այս թեմայի շուրջ անձամբ բողոքում է թերթին: Ժամանակն է, գուցե, որ նա՝ Էրդողանը գիտակցի, թե «Նյու Յորք թայմսը», հավատարիմ մնալով իր կոչմանը, ոչ թե թուրք ժխտողականության, այլ պարզապես ճշմարտության խոսափողն է դարձել:

- Եվ վերջին լուրը: Սենտ Լուիսի Գրանայթ քաղաքի Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ հայկական առաքելական եկեղեցու հովիվ Մերոբ Ազարյանը ինձ ուղարկած էլ. փոստային նամակով հաղորդում էր, որ նոյեմբերի 27-ին Վաշինգտոն համալսարանի հովանավորությամբ կազմակերպված դասախոսությունից հետո հանդիպել էր թուրք գրող, վիպասան, Նոբելյան մրցանակակիր Օրհան Փամուքին, որն իր ելույթի ընթացքում, խոսելով թուրք հասարակության ավելի բաց լինելու անհրաժեշտության մասին եւ քննադատելով հանդերձ երիտթուրքերին եւ ներօրյա թուրք առաջնորդներին, ոչ մի բառ չէր նշել հայերի ցեղասպանության մասին: «Նա շատ զգույշ էր եւ իր գրքերը մակագրելու ժամանակ երբ հարցրի, թե արդյոք երբեւէ վեպ կգրի թուրքական խորհրդարանի հայտնի հայ անդամ Գրիգոր Զոհրապի մասին, նա պատասխանեց շատ ցածր ձայնով. «Ես այնտեղ (Թուրքիայում) եմ ապրում, չեմ կարող այդպիսի բան անել»: Հետո բարձրաձայն դիմեց բոլորին եւ ասաց. «Որպես վիպասան, ես եմ որոշում ինչի եւ ում մասին գրել»:

Հետագայում, դեկտեմբերին, երբ Շվեդիայում էր՝ ստանալու գրականության ասպարեզում Նոբելյան մրցանակը, նա հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ իրեն ուղղված հարցին պատասխանել էր՝ «Չեմ ցանկանում մեկնաբանել»: Երեւի թուրք ուրացողներին հաջողվել է սպառնալիքների ճնշման տակ լռեցնել այս մեծ գրողին:

Սպասենք եւ տեսնենք, թե 2007 թվականը ինչ է բերելու այս առնչությամբ: Մի բան հաստատ պարզ է. հայերս կարող ենք ապավինել թուրք ժխտողականներին: Նրանք իրենց ծայրահեղ գործողություններով շարունակելու են նպաստել Հայոց ցեղասպանության հրապարակայնությանը:

ՀԱՐՈՒԹ ՍԱՍՈՒՆՅԱՆ
«Կալիֆոռնիա կուրիեր»
խմբագիր եւ հրատարակիչ

Չավեսը Վենեսուելան կդարձնի սոցիալիստական պետություն

«Մասնավորեցված ամեն ինչ պետք է ազգայնացվի»

Վենեսուելայի նախագահ Ուգո Չավեսը որոշել է ազգայնացնել երկրի խոշոր ընկերությունները, որպեսզի հաստատի «21-րդ դարի սոցիալիզմ»:

Կառավարության նոր կազմի երդմնակալությունից հետո ազգային հեռուստատեսությամբ ելույթ ունենալով՝ Չավեսը հայտարարել է, որ ինքը մտադիր է պետական կառավարում հաստատել հեռահաղորդակցության եւ էներգետիկայի հատվածներում:

Մեկնաբանների կարծիքով, նախագահը նկատի ունի ամերիկյան AES ֆիրմային պատկանող «Էլեկտրիսիդադ դե Կարակաս» ընկերությունը եւ «Նասիոնալ տելեֆոնոս դե Վենեսուելա» հեռուստահաղորդակցական ընկերությունը: Վերջինս երկրի խոշորագույն ընկերությունն է, որի բաժնետոմսերն ազատորեն վաճառվում են բորսայում:

Իր ելույթում Չավեսը նաեւ կոչ է արել վերջ դնել Օրինոկո գետի շրջանում նավթամշակման շահութաբեր ձեռնարկությունների օտարերկրյա կառավարմանը:

Դեկտեմբերյան նախագահական ընտրություններում ձայների 63 տոկոսն ստացած Չավեսը նախագահական 3-րդ ժամկետն սկսում է այս չորեքշաբթի:

Վերջին տարիներին Վաշինգտոն-Կարակաս հարաբերությունները բավական լարված են: ԱՄՆ-ը Չավեսին ամբաստանում է Լատինական Ամերիկան ապակայունացնելու փորձերի մեջ: Ֆիդել Կաստրոյի բարեկամ Ուգո Չավեսը իր հերթին դատապարտում է ԱՄՆ-ի կայսերական նկրտումները եւ ուզում է Վենեսուելան դարձնել սոցիալիստական հանրապետություն: Իսկ դա ենթադրում է երկրի սահմանադրության լուրջ փոփոխություններ:

«Մենք շարժվում ենք դեպի սոցիալիզմ, եւ ոչ-ոք չի կարող մեզ կանգնեցնել», մասնավորապես հայտարարել է Չավեսը իր վերջին հեռուստաելույթում: Ֆրանսպրեսը նշում է, որ նա մտադիր է վերջ դնել երկրի կենտրոնական բանկի անկախությանը: Ըստ Չավեսի, ինքը խորհրդարանից իրավունք կխնդրի հրապարակելու օրենսդրական ուժ ունեցող համապատասխան հրամանագրեր:

«Մասնավորեցված ամեն ինչ պետք է ազգայնացվի: Ռազմավարական հատվածների կառավարումը պետք է հանձնվի ժողովրդին», ընդգծել է Վենեսուելայի նախագահը:

Պ. Ք.

ԳԱԶԱՅԻՆ ՊԱՅՔԱՐ

Մոսկվա-Մինսկ վեճերը եվրոպացիներին զրկում են նավթից

Սլովակիայի տնտեսության նախարարության հայտարարությունը վկայակոչելով՝ Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ «Դրուժբա» նավթամուղով այդ երկրի նավթամատակարարումը երկուշաբթի երեկոյան ընդհատվել է: Նավթամուղը փակվել է Ուկրաինա-Սլովակիա սահմանի մոտ: Պատճառը ռուս-բելառուսական վեճերն են՝ Բելառուս արտահանվող նավթի վրա մաքսատուրք դնելու ՌԴ իշխանությունների մտադրության հետեւանքով:

Ռուսական նավթ չի ստանում նաեւ Չեխիան: Այդ երկրի իշխանությունները որոշել են օգտագործել սլովակյան ընկերությունների կուտակած 52-55 հազար տոննա պաշարները: Ենթադրվում է, որ այդ քանակությունը կբավարարի 5-7 օր նավթամուղի ճնշումը պահելու համար: Եթե այդ ընթացքում ռուսական նավթի առաքումը չվերսկսվի, չեխերը ստիպված կլինեն օգտագործել իրենց ռազմավարական պաշարները, որոնք կբավականացնեն եւս 90 օր:

Նույն օրվանից ռուսական նավթի առաքումները ընդհատվել են նավթամուղի նաեւ հյուսիսային հատվածում, որը մուտք է գործում Լեհաստան եւ Գերմանիա: Առաքումները դադարեցվել են ռուսաստանյան «Տրանսնեֆտ» ընկերության որոշմամբ:

Պատճառաբանությունը Բելառուսում նավթի հավելյալ քանակության օգտագործումն է Ռուսաստանի կողմից նավթի տարանցման տուրք չստանալու պատրվակով:

2007 թ. հունվարի 1-ից Ռուսաստանը տուրք է սահմանել արտահանման նպատակով բելառուսական նավթամշակման գործարաններ առաքվող նավթի վրա: Որոշումը զայրացրել է բելառուսներին, եւ նրանք հունվարի 3-ից տարանցման տուրք են սահմանել Եվրոպա առաքվող ռուսական նավթի վրա:

Ամեն ինչ սկսվեց 2006 թ. մայիսին, երբ Վլադիմիր Պուտինը կարգադրեց հիմնովին վերանայել Մինսկի հետ Մոսկվայի առեւտրատնտեսական հարաբերությունների սկզբունքները: Բելառուսն այն ժամանակ ոչ միայն նավթ էր ստանում արտոնյալ գներով, այլեւ փաստորեն վերաարտահանում էր այն:

ՌԴ կառավարությունը որոշեց 2007 թ. հունվարի 1-ից արտահանման մաքսատուրք սահմանել Բելառուս մտնող 1 տոննա նավթի դիմաց

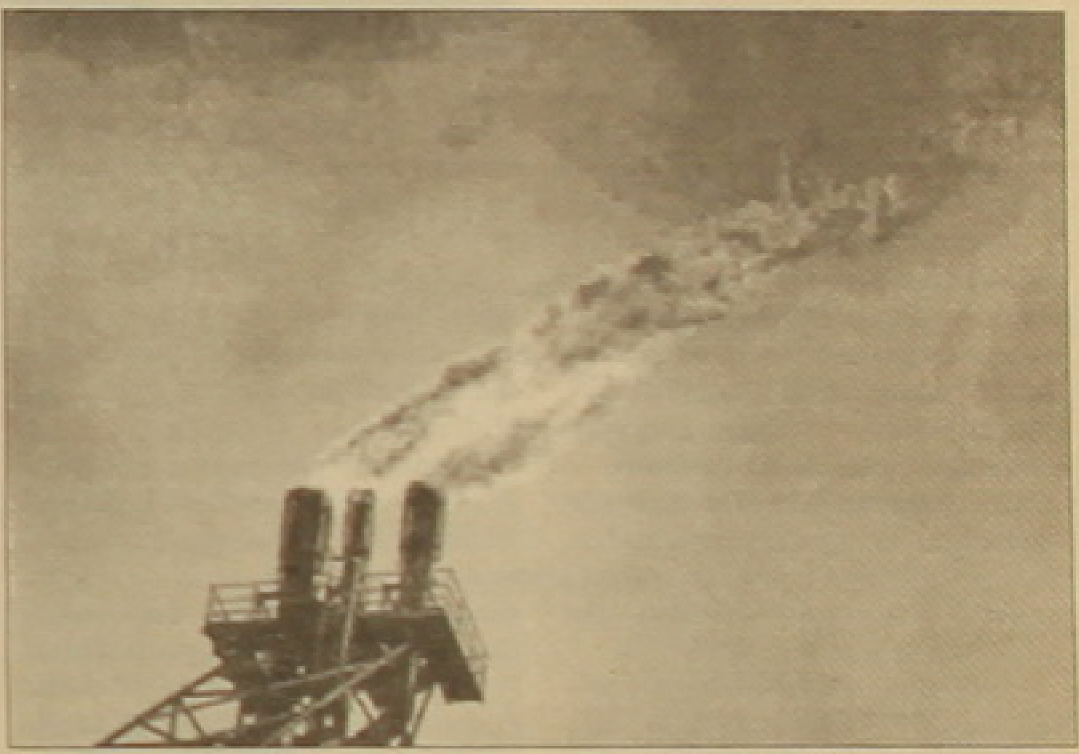

180 դոլարի չափով: Մինսկը նախ առաջարկեց կիսել այդ տուրքը, ապա բավարարվեց 40 տոկոսով:

Նպատակին չհասնելով՝ Բելառուսը 2007 թ. հունվարի 1-ից մտցրեց սեփական տուրք՝ 45 դոլար տարանցվող ռուսական նավթի 1 տոննայի դիմաց: Սա էլ դուր չեկավ Ռուսաստանին, եւ ի վերջո փակվեց «Դրուժբայի» հյուսիսային ճյուղը, որով 2006 թ. Բելառուսով Եվրոպա էր արտահանվել 90 մլն տոննա նավթ:

Մոսկվա-Մինսկ հակամարտությունը վախեցրել է եվրոպացիներին: Զգալով, որ չափն անցնում է, Բելառուսը պատվիրակություն գործուղեց Մոսկվա: Բայց վերջինս հրաժարվում է երկխոսությունից, պահանջելով նավթային մաքսատուրքերի վերացում:

Ամերիկյան օդուժը Սոմալիում հարվածել է «Ալ Ղաիդայի» դիրքերին

Պենտագոնի անանուն աղբյուրներ վկայակոչելով՝ CBS հեռուստաընկերությունը հաղորդում է, որ երկուշաբթի ուշ երեկոյան ամերիկյան օդուժի AC-130 օդանավերից մեկը Ջիբութիի ռազմակայանից թռել է հարավային Սոմալի եւ ռմբակոծել Հայո գյուղի շրջանը:

Սոմալիի կառավարության պաշտոնական ներկայացուցիչը հաստատել է օդային հարվածի հետ կապված լուրերը, ավելացնելով, որ կան «բազմաթիվ զոհեր»: Այլ տեղեկությունների համաձայն, զոհերի թիվը մի քանի տասնյակ է:

Հաղորդվում է, որ ամերիկյան օդուժի գլխավոր թիրախներն են դարձել Սոմալիի հարավում գտնվող իսլամիստ ապստամբների հենակետերը եւ առաջնորդները, մասնավորապես «Ալ Ղաիդայի» տեղական թեւի առաջնորդը եւ նրա զինակիցները:

Վերջիններիս նկատմամբ միջազգային հետախուզում է հայտարարված Քենիայի եւ Տանզանիայի ամերիկյան դեսպանատներում 1998 թ. կատարված խոշոր ահաբեկչությունների համար: Այն ժամանակ 250 մարդ էր զոհվել: Ենթադրվում է, որ 2002 թ. «Ալ Ղաիդայի» նույն բջիջն է պայթեցրել Քենիայի իսրայելական հյուրանոցը, պատճառելով 15 զոհ:

ԱՄՆ պետդեպարտամենտի հաղորդման համաձայն, Սոմալիի ափերի մոտ ներկայումս տեղաբաշխված են ամերիկյան ռազմանավեր, որպեսզի «Ալ Ղաիդայի» մարտիկները չկարողանան հեռանալ Սոմալիից:

Ներկայումս այդ երկրում կան եթովպական զինված ուժեր: Նրանց օգնության շնորհիվ Սոմալիի անցումային կառավարությունը 2006 թ. դեկտեմբերին կարողացավ մայրաքաղաք Մոգադիշոյից դուրս մղել իսլամիստ մարտիկներին: Հունվարի 1-ին իսլամիստները թողեցին նաեւ Կիսմայո քաղաքը:

Այս կապակցությամբ «Ալ Ղաիդայի» երկրորդ դեմքը՝ Այման Զավահիրին կոչ արեց Սոմալիում «սրբազան պատերազմ» ծավալել օտարերկրյա ուժերի դեմ:

Պ. Ք.

Պերճ Զեյթունցյանի նոր «Ururus» մրցանակը

Պերճ Զեյթունցյանը վաղուց արդեն հայ մշակույթի եւ գրականության ամենաճանաչված ներկայացուցիչն է ոչ միայն Հայաստանում ու սփյուռքում, այլեւ օտարալեզու ընթերցողների լայն շրջաններում: Նա արժանավայել տասվիրակն է արվեստասիրական ոլորտներում: Նրա վեպերը, պիեսները յուրովի են մեկնաբանում ոչ միայն հայ մարդու ազգային նկարագիրը, այլեւ մեր ժամանակի մարդու ամբողջական պատկերն են ներկայացնում: Նրա ստեղծագործությունները թարգմանվել են աշխարհի 11 լեզուներով, որոնց թվում՝ անգլերեն, ֆրանսերեն (երկու վեպ), արաբերեն, չեխերեն (երեք վեպ), ռուսերեն եւ այլն:

2006 թվականի դեկտեմբերի վերջերին Ֆրանսիայի Մարսել քաղաքում, հայ արվեստի օրերի շրջանակում տեղի ունեցավ հայ գրի ազգային փառատոնը՝ Շառլ Ազնավուրի բարձր հովանավորությամբ:

Փառատոնին որպես պատվո հյուր հրավիրված էր Պերճ Զեյթունցյանը, որին հետեւյալ կերպ է բնորոշում ազդագիրը՝ «Արդի հայ գրականության նշանավոր ներկայացուցիչ, Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախկին նախարար»:

Նա արժանացավ «Ururus» մրցանակին՝ գրական վաստակի համար: Մրցանակը հանձնեց Հայաստանում Ֆրանսիայի նախկին դեսպան տրն Ա. Կյունին:

Շնորհակալական խոսքով հանդես եկավ Պ. Զեյթունցյանը, որը, օգտվելով բարեպատեհ առիթից, իր երախտագիտությունը հայտնեց Հայոց ցեղասպանությունը Ֆրանսիայի կողմից պետականորեն ճանաչելու համար եւ մեջբերեց Մարտին Լյութեր Քինգի ասույթը, թե՝ «Մենք հիշում ենք ոչ թե մեր թշնամու խոսքերը, այլ բարեկամների լռությունը»: Ֆրանսիան չլռեց, եւ մենք դա երբեք չենք մոռանա»:

Փառատոնը անցավ Մարսելի լավագույն հյուրանոցներից մեկում, հատկապես ուրախալի էր ընթերցողների բազմամարդ մասնակցությունը: Հիմնականում ֆրանսագիր հայ գրողներ էին ներկա (օրինակ, Գառզուի որդին եւ թոռը), նաեւ՝ հայկական թեմաներով գրող ֆրանսիացիներ, որոնց թվում՝ հանրահայտ Իվ Թերնոնը:

«Անկախ իմ մասնակցությունից եւ իմ ստացած մրցանակից,- ասաց Պ. Զեյթունցյանը,- ինձ զարմացնում եւ ցավ է պատճառում, որ իր արժեքային կշռով համազգային նշանակություն ունեցող այս եւ նման երեւույթներին Հայաստանը մնում է անտեղյակ: Ենթադրում եմ, որ հակառակ կարծիք էլ առանձնապես ուժեղ չէ: Պետք է անհապաղ գործուն միջոցներ գտնել վերացնելու այս անտեղյակությունը, այլապես «մեկ ազգ, մեկ մշակույթ» կարգախոսը կդառնա «երկու ազգ, երկու մշակույթ»:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Մեր երգիչները իրավունք չունեն մեր ազգային երաժշտությունը աղավաղելու

Հաճախ հարսանեաց եւ այլ ուրախ առիթներով տեղի ունեցող հանդէսներում լսում ենք «թխով կոտրած» բառերի եւ անդէմ, անգոյն ու անորոշ եղանակների խառնուրդից կազմուած այնպիսի «հայկական» երգեր, որ մարդու զարմանք ու ցաւ են պատճառում: Այս տեսակ երգեր երգող «երգիչները» ազատօրէն ու համարձակօրէն «օգտում են» թրքական, պարսկական, արաբական, յունական... եղանակներից եւ իրենց երգերը ներկայացնում իբրեւ հայկական: Այսքանով էլ չբաւականանալով, նրանք երբեմն ուղղակի եւ անամօթաբար կաղկում են օտար երգիչների երգերի եղանակները՝ այդ եղանակներով եւ թխով կոտրած հայերէն բառերով երգեր են երգում եւ դրանք ներկայացնում իբրեւ «հայկական ժողովրդական երգեր»: Սա արդէն անպատկառութիւն է, բանագողութիւն է:

ՓՈՂԸ ՊԵՏՔ Է ՏԱԼ[illegible], ԱՅԼ ՈՉ ԽԵՆ ԱՅՐԻ

Անմիջապես աւելացնենք, որ մշակոյթների զարգացման, հարստացման ու ինքնուրոյնացման գործընթացում շատ կարեւոր նշանակութիւն ունեն ազդեցութիւնն ու փոխազդեցութիւնը:

Մշակոյթները շփուելով են ինքնուրոյնանում: Օրինակ՝ հայ արհեստավարժ երգիչը կարող է իտալական ոճով կամ ուղղակի իտալական եղանակներով հայերէն երգել եւ յստակօրէն իր երգերը ներկայացնել իբրեւ այդպիսիք եւ սա բոլորովին կապ չունի մեր նշած տխուր երեւոյթի՝ հայկական երգ ու երաժշտութեան աղաւաղման հետ:

Մարդկանց, հայ մարդկանց եւ յատկապէս մեր երեխաների, պատանիների ու երիտասարդների իրաւունքն է յստակ գաղափար կազմել հայկական երաժշտութեան մասին եւ այն զանազանել տարբեր ազգային երաժշտութիւններից: Դրանից յետոյ հայ մարդիկ եւ մեր նոր սերունդները իրաւունք ունեն սիրելու կամ չսիրելու մեր երաժշտութիւնը: Իրաւունք ունենք նաեւ տարբեր ազգային երաժշտութիւններ սիրելու եւ միշտ լսելու, սակայն հիմնականն այն է, որ հայկական երաժշտութեան մասին յստակ գաղափար կազմելու նրանց իրաւունքը ոտնակոխ չլինի մեր որոշ անպատկառ ու բանագող երգիչների կողմից:

Որոշ մարդիկ բծախնդրութիւն չեն ցուցաբերում մեր նշած երեւոյթի նկատմամբ, ասելով, թե ուրախ առիթներով տեղի ունեցող հանդէսներում հնչող երգերը ռէֆի եւ խնջոյքի ռաբիս երգեր են: Մենք գտնում ենք, որ ճիշտ չի այդ մօտեցումը, որովհետեւ աղաւաղումը աղաւաղում է, անկախ այն բանից, թէ երգուող երգը ռաբիս է, ժողովրդական է, թէ՞ դասական: Աշխարհի բոլոր երկրներում էլ ռաբիս երգեր են երգում, սակայն այդ ռաբիս երգերը, նոյնիսկ հաճոյքի ու ժամանցի զեխ վայրերում ու խաղատներում, ազգային երաժշտութեան մաս են կազմում եւ յետոյ, ռաբիս երգերը ամենից շատ լսուող երգերից են եւ հէնց այդ իսկ պատճառով նրանց աղաւաղումը ոտնակոխ է անում հայկական երաժշտութեան մասին յստակ գաղափար կազմելու մեր իրաւունքը:

Հայաստանում ու սփիւռքում յատկապէս թրքական երաժշտութեան տարածումը (այստեղ հարցը ոչ թէ բնական ազդեցութեան ու փոխազդեցութեանն է առնչւում, այլ առնչւում է մշակութային ներխուժման) դրսեւորուեց հետեւեալ կերպ՝

Ցեղասպանութիւնից մազապուրծ Կիլիկիոյ թրախօս հայերի ջանքերով Միջին Արեւելքի երկրներում ժամանակին հիմնեցին հայոց դպրոցներ եւ այդ դպրոցներում ցեղասպանութիւն ճաշակած սերնդին յաջորդած նոր սերունդները հայերէն սովորեցին, բայց այնուամենայնիւ ամբողջութեամբ չվերականգնուեց մեր մշակոյթը: Նոր սերունդները ընդհանրապէս կառչած մնացին թրքական երգ ու երաժշտութեան եւ այս ցաւալի երեւոյթից լաւապէս օգտուեցին մեր պատեհապաշտ ու բանագող երգիչները, որոնք տակաւին շարունակում են իրենց աւերիչ ու տխուր դերակատարութիւնը մեր կեանքում:

Թրքական երաժշտութեան տարածման մասին համարեա նոյնը կարելի է ասել նաեւ Հայաստանի կապակցութեամբ, ուր 1918-ից առաջ շատ մեծ թիւ էին կազմում մեր երկիրը ներխուժած թուրք-թաթարները:

Գլխաւորաբար Կոմիտասի ջանքերով հաստատուեց, որ մենք ունենք ինքնուրոյն երգ ու երաժշտութիւն, սակայն ըստ երեւոյթին մեր բանագող երգիչները փորձում են հակառակը ապացուցել:

Իհարկէ չի կարելի զսպել մեր պատեհապաշտ երգիչներին եւ չի կարելի նաեւ նրանց վերահսկել՝ նման պարագաներում վերահսկումը ինքնին մարդկային իրաւունքների խախտում է, սակայն մեր պետութիւնը, մեր կրթական ու մշակութային օջախները եւ մեր լրատվամիջոցները կարող են պարզապէս այդ պատեհապաշտներին չխրախուսել: Սփիւռքում եւս մեր կրթական ու մշակութային հաստատութիւնները եւ հայ համայնքների տնտեսութեան տակ գտնուող հաղորդակցութեան միջոցները կարող են նոյնանման վերաբերմունք ցոյց տալ բանագող երգիչների նկատմամբ, որպէսզի նպաստաւոր մթնոլորտ ստեղծուի մեր երգն ու երաժշտութիւնը հարստացնելու ու տարածելու համար:

Հ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ,
Երեւան

Քաղաքակրթությունների շխահանդես. «Աշխարհը եւ մենք»

Շարունակվում է Հայաստանի անկախության հոբելյանական տարին: Այդ առթիվ Հայաստանի ազգագրության պետական թանգարանում բացվել է «Քաղաքակրթությունների շխահանդես. Աշխարհը եւ մենք» ցուցահանդեսը:

Որքան էլ մայրաքաղաքից հեռու գտնվելու հանգամանքը եւ կառավարման սուբյեկտիվ գործոնները խոչընդոտեն թանգարանի բնականոն զարգացումը, այնուամենայնիվ, այն շարունակում է իրականացնել իր հիմնական առաքելությունը՝ հոգեւոր արժեքների պահպանության, ուսումնասիրման ու հրապարակման գործում, միեւնույն ժամանակ անմասն չմնալով թե՛ ազգային, թե՛ համամարդկային մշակութային գործընթացներից:

Ցուցահանդեսը եզակի է թե՛ իր տեսակի մեջ, թե՛ առանձին ցուցանմուշներով եւ թե՛ թեմատիկ ընդգրկման առումով: Այն մեկ անգամ եւս յուրովի փաստում է առկա իրողությունն այն մասին, որ Հայաստան պետությունն ու հայ ժողովուրդը ոչ միայն խնկարկում են սեփական ազգային-մշակութային արժեքների առջեւ, այլեւ ճանաչում, գնահատում, խնամքով պահպանում ու սիրով ներկայացնում են այլ էթնիկ մշակութային արժեքները՝ հատուկ հպարտությամբ ընդգծելով դրանց հետ ունեցած կապը:

Քաղաքակրթական հակադրությունների որոշակի սրման ներկա փուլում ցուցահանդեսը խնդիր ունի թանգարանի մեծարժեք հավաքածուների միջոցով շեշտադրել տարբեր քաղաքակրթությունների առանձնահատկություններն ու համանմանությունները՝ բացահայտելով էության մեջ դրանց ներդաշնակությունը:

Հայոց պատմական հայրենիքը քաղաքակրթության բնօրրաններից մեկն է, ուր խաչաձեւվել են հնագույն շումերական, ասուրա-բաբելոնական, խեթա-խուռիական, հունահռոմեական ու հնդկա-իրանյան մշակույթները: Այստեղով են անցել Հյուսիսը Հարավին եւ Արեւելքը Արեւմուտքին կապող միջազգային մայրուղիները: Պատահական չէ, որ հայ մշակույթն այդքան բազմաշերտ է եւ ներդաշնակում է տարբեր քաղաքակրթական արժեքները: Հայ մարդու համար հավասարապես հոգեհարազատ է թե՛ Արեւելքը եւ թե՛ Արեւմուտքը: Ցուցահանդեսը բացահայտում է անգամ անհավանական թվացող առնչություններ աֆրիկյան մշակույթի հետ: Խոսքը վերաբերում է մասնավորապես մայրության պաշտամունքը ներկայացնող կոմպոզիցիաներին եւ տոհմածառերի մշակույթին:

Ցուցահանդեսը բացահայտում է նաեւ հայ ժողովրդի յուրօրինակ աշխարհընկալումը: Ձեւավորվելով ինքնուրույն քաղաքակրթական կենտրոններից մեկում, հայերը, գենետիկ հիշողության բերումով ու պատմական զարգացման ընթացքով պայմանավորված՝ պահպանել են իրենց հատուկ կապն աշխարհի հետ: Հայը երբեք իրեն մեկուսի, օտար չի զգացել եւ բոլոր ժամանակներում ունեցել է աշխարհի մասնիկը լինելու զգացողությունը: Նա իրեն միշտ ընկալել է աշխարհի համատեքստում՝ որպես նրա անբաժան մաս՝ անգամ ամենածանր տնտեսական ու քաղաքական մեկուսացման պայմաններում:

Թանգարանն ունի 1000-ից ավելի արժեքներ, որոնք վերաբերում են ինչպես Հայաստանի ազգային փոքրամասնություններին, այնպես էլ աշխարհի ժողովուրդներին: Ցուցահանդեսում ներկայացված է դրանց 1/5 մասը, մոտ 200 ցուցանմուշ, որոնք բոլորն էլ բնօրինակ արժեքներ են եւ մեծ մասամբ ցուցադրվում են առաջին անգամ: Ցուցահանդեսն ընդգրկում է աշխարհի 25 պետությունների ու ժողովուրդների մշակութային հավաքածուները՝ Ֆրանսիա, Իտալիա, Շվեյցարիա, Գերմանիա, Լեհաստան, Ռուսաստան, Մոլդովա, Ճապոնիա, Հնդկաստան, Չինաստան, Մոնղոլիա, Վիետնամ, Ուզբեկստան, Ղազախստան, Օվկիանոսի, Լիբերիա, Աֆրիկյան Տանզանիա, Գամբիա, Նիգերիա, Սենեգալ, Գանա, Գվինեա եւ այլն:

Ցուցահանդեսը կառուցված է ըստ քաղաքակրթական հնագույն կենտրոնների՝ Աֆրիկա, Ասիա, Եվրոպա, որոնց միջով այցելուի հետագիծը յուրատեսակ կեռխաչ է հիշեցնում: Այն իր հերթին խորհրդանշում է հին ու նոր քաղաքակրթությունների հավերժական շրջապտույտը եւ դրա հետ այցելուի սրբազան հաղորդակցումը:

Աֆրիկյան սրահը ներկայացված է Տանզանիա, Գվինեա, Գանա, Սենեգալ պետություններով: Հավաքածուն ընդգրկում է գերազանցապես կարմիր փայտից եւ էբոնիտե դիմակներ, քանդակներ, ժողովրդական նվագարաններ՝ տամ-տամ, կորաս, որոնք լայն տարածում ունեն աֆրիկյան մշակույթում եւ կազմում են աֆրիկյան ժողովրդի տոնածիսական կյանքի կարեւոր բաղադրատարրերը: Այս համալիրն ամբողջացնում է ծիսական կյանքի «խճանկարը», Բաբայի սրբազան անտառը եւ գվինեական հարսանիքը ներկայացնող գեղանկարը:

Հաջորդ սրահը ներկայացված է Հեռավոր, Մերձավոր Արեւելքի ու Միջին Ասիայի երկրներով եւ նրանց շփման գոտի Կովկասով: Հեռավոր Արեւելքը ներկայացնում են ճապոնական սպասը, զարդանկարներն ու նվագարանը, վիետնամական քանդակները, չինական գորգն ու թաշկինակը, Օվկիանոսի՝ բնական ասամներից պատրաստված վզնոցը: Մերձավոր Արեւելքը ներկայացված է հնդկական գեղանկարով, բուդդայի քանդակով ու ծիսապաշտամունքային առարկաներով, պարսկական գորգով ու պղնձաքանի զգեստով, եզդի-քրդուհու զարդով, սիրիական սպասով: Միջին Ասիան ներկայացնում են մոնղոլական, ուզբեկական, ղրղզական եւ ղազախական նվագարանները (խուչիր, չանգ, քոմուզ, դոմբրա), թուրքմենական գորգերը:

Կովկասը հանդես է գալիս գերազանցապես Դաղստանի նյութերով: Ուշագրավ է դաղստանցի կնոջ զարդը, որն ամբողջությամբ զարդարված է արծաթով ու ակնեղենով, մետաղով ու ատակե ուլունքներով: Ներկայացվում են նաեւ դաղստանցի կնոջ զարդամասեր, զարդահամայրներ, տղամարդու գոտի եւ թուր:

Հայաստանը ներկայացված է գերազանցապես արեւմտահայ մասունքներով, քաղաքային ու գյուղական կենցաղին բնորոշ կահավորանքով, գորգերով, զարդով: Ուշագրավ է, որ գործվածքով, գյուղական կահ-կարասիով ու մասնակիորեն ավանդութային զարդով Մերձավոր Արեւելքի համատեքստում է, իսկ քաղաքային մշակույթով՝ ասեղնագործությամբ ու սպասով, բնակարանի ներքնատեսքով ամբողջությամբ ընդգրկվում է եվրոպական մշակութային համատեքստում:

Եվրոպական մշակույթը ներկայացված է ֆրանսիական զգեստներով, արդուզարդի առարկաներով, մանդոլինով ու սրով, ինչպես նաեւ փարիզյան նախաճաշակյա ու ճենապակյա սպասով, իտալական ժանյակով, գոնդոլայի մանրակերտով եւ լասոնե սկուտեղով: Եվրոպական սրահն ամբողջացնում են գերմանական ջահերն ու սպասը, շվեյցարական ժամացույցները, լեհական սկահակն ու ռուսական, ուկրաինական, բելառուսական սպասը, նախաճաշակյա արձանիկները, ինչպես նաեւ եվրոպական ոճի կահույքը, որը պատրաստվել եւ օգտագործվել է Հայաստանում XIX դարում:

Հարգելի ընթերցողներ, սիրով սպասում ենք ձեր այցելությանը:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՆՐԻԿՅԱՆ,
ՀԱԳԹ հոգեւոր մշակույթի բաժնի վարիչ

ԱԶԳ

www.azg.am www.azgdaily.com www.azgdaily.eu

Զավեն Անդրեասյան. «Առաջնահերթ խնդիրս Հայաստանի մեծահասակների չեմպիոնի տիտղոսի նվաճումն է»

Անցած մրցաշրջանում հայ շախմատիստները նոր, ավելի ծանրակշիռ նվաճումների հասան՝ կրկնապատկելով հայկական շախմատի փառքը: Ուրախալի է, որ մեր բազմավաստակ ու փորձառու գրոսմայստերներից հետ չմնացին նաեւ պատանի շախմատիստները՝ աշխարհի եւ Եվրոպայի առաջնություններում տարիքային տարբեր խմբերում արժանանալով մեդալների: Անկասկած, շախմատային տարվա գլխավոր հայտնությունը 17-ամյա Զավեն Անդրեասյանն էր, որը շուտով կհամալրի հայ գրոսմայստերների պատվավոր ընտանիքը:

- Զավեն, անցուկս 2006 թ. հիշարժան էր քեզ համար: Երեւանում անցկացված մինչեւ 20 տարեկան շախմատիստների աշխարհի առաջնությունում նվաճեցիր չեմպիոնի տիտղոսը, իսկ մինչ այդ էլ մասնակցելով Եվրոպայի պատանեկան առաջնությանը, դարձել էիր մինչեւ 18 տարեկանների մրցաշարի փոխչեմպիոն: Եկ, մի փոքր հետադարձ հայացք գցենք անցած մրցաշրջանում քո մրցելույթներին:

- Իրոք անցած մրցաշրջանն ինձ համար շատ հաջող դասավորվեց, ինչի համար իհարկե անչափ ուրախ եմ: Նախորդ տարի դարձել էի մինչեւ 16 տարեկանների Եվրոպայի չեմպիոն եւ իրավունք էի ստացել առանց ընտրական մրցաշարերի անմիջականորեն մասնակցել աշխարհի եւ Եվրոպայի պատանեկան առաջնություններին: Սկզբում բավական հաջող մրցելույթներ ունեցա Հերցեգ Նովի քաղաքում անցկացված Եվրոպայի պատանեկան առաջնությունում, որտեղ մինչեւ 18 տարեկանների մրցաշարում դարձա փոխչեմպիոն, այնուհետեւ մասնակցեցի Երեւանում կայացած մինչեւ 20 տարեկանների աշխարհի առաջնությանը: Ինչ խոսք, դա մեծ պատասխանատվություն էր ինձ համար: Խաղս ստացվեց, նվաճեցի աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը: Խոստովանում եմ, դա ինձ համար անակնկալ էր: Անկեղծ ասած չէի սպասում, որ նման մեծ հաջողության կհասնեմ:

- Դատելով մրցաշարի մեկնարկից, իրոք, դժվար էր նման հաջողություն ակնկալել:

- Չէի ասի, թե մեկնարկն անհաջող էր: Պարզապես առաջին վեց տուրերում բարձր վարկանիշ ունեցող շախմատիստների հետ էի խաղում եւ ինձ համար կարեւորը չպարտվելն էր: Առաջատարներից 1-1,5 միավորով էի հետ մնում: Իսկ վերջնագծում գտա խաղս, երեք անընդմեջ հաղթանակ տոնեցի, ինչն էլ վճռորոշ եղավ:

- Ո՞րն էր քո համար ամենավճռորոշ պարտիան:

- Ինձ թվում է Վիսլուգովի հետ նախավերջին տուրի մրցախաղը, որում սեւերով էի խաղում: Այդ պահին մրցակիցս 8,5 միավորով միանձնյա առաջատարն էր, իսկ ես նրանից կես քայլ էի հետ մնում: Մյուս մոտակա հակառակորդներս 7,5 միավոր ունեին: Ինձ հաջողվեց հաղթել եւ միանձնյա գլխավորել աղյուսակը: Չեմպիոնի տիտղոսը նվաճելու համար ավարտական տուրում, վրացի շախմատիստ Լեւան Պանցուլայայի հետ պարտիայում, որում սպիտակներով էի խաղալու, ինձ բավարարում էր նույնիսկ ոչ-ոքի արդյունքը: Վրացի գրոսմայստերը մրցաշարում իր վարկանիշով 3-րդն էր, շատ ուժեղ շախմատիստ է: Պարտիայում մեծ առավելության հասա, սակայն, քանի որ ոչ-ոքին ինձ ձեռնտու էր, հաշտություն կնքեցի ու արժանացա աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսին:

- Երեւանյան մրցաշարի ավարտից մի քանի օր անց Բաքում մեկնարկեց աշխարհի պատանեկան առաջնությունը: Երեւի թե հոգնածության պատճառո՞վ չմասնակցեցիր մրցաշարին:

- Ոչ, հոգնածությունը կապ չուներ: Եթե նույնիսկ ավելի ուշ կայանար մրցաշարը, միեւնույն է, չէի մասնակցի: Մինչեւ 20 տարեկանների աշխարհի չեմպիոն դառնալուց հետո պարզապես անիմաստ էր մասնակցել մինչեւ 18 տարեկանների առաջնությանը: Դա նույնն է, ինչ որ գրոսմայստեր դառնալուց հետո պայքարես միջազգային վարպետի կոչման համար:

- Ի դեպ, ե՞րբ ես ստանալու շախմատային բարձրագույն տիտղոսը եւ համալրելու հայ գրոսմայստերների ընտանիքը:

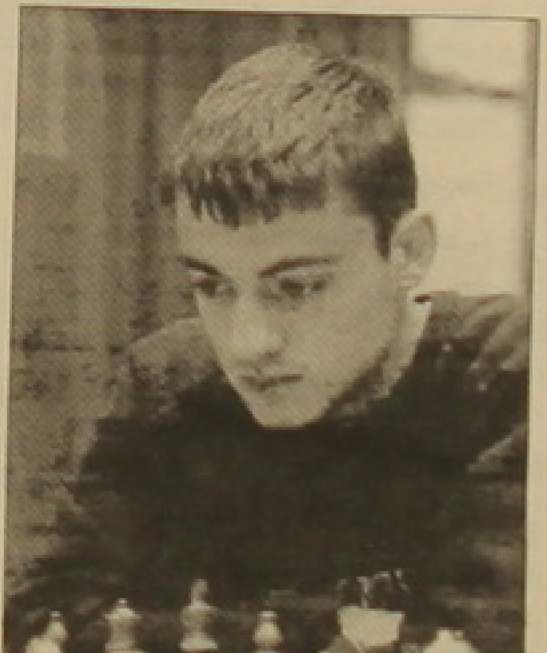

- Շուտով: ՖԻԴԵ-ի կոնգրեսը կհաստատի կոչումը, որն ինձ շնորհվել է աշխարհի չեմպիոն դառնալու համար:

- Իմաստուն խաղի նկատմամբ սերը քո մեջ ո՞վ է արթնացրել:

- Տանը շախմատ սիրում էին, բայց մեր ազգում շախմատիստ չի եղել: 1990-ական թվականների այն մութ ու ցուրտ տարիներին պապս երեկոները լամպի լույսի տակ հաճախ էր շախմատ խաղում հարեւանների հետ, ես էլ հետեւում էի նրանց մրցավեճին: Այսպես, շախմատի քայլերը սովորեցի, հրապուրվեցի այդ խաղով: Իսկ 5 տարեկանից արդեն շախմատի դպրոց էի հաճախում: Առաջին մարզիչս Աշխեն Սանոսյանն էր, որի մոտ 1,5 տարի պարապելուց հետո տեղափոխվեցի նրա ամուսնու՝ Վլադիմիր Հայրապետյանի մոտ:

- Առաջին լուրջ հաջողությանը ե՞րբ ես հասել:

- 7 տարեկանում դարձա Հայաստանի մինչեւ 10 տարեկանների չեմպիոն: Հետագայում հաջողություններս բազմապատկվեցին նաեւ միջազգային մրցասպարեզներում: Եղել եմ նաեւ Եվրոպայի մինչեւ 16 տարեկանների չեմպիոն: Եվրոպայի առաջնություններում երեք անգամ 4-րդ տեղ եմ գրավել՝ ավարտական տուրում պարտվելով եւ զրկվելով մրցանակակիր դառնալու հնարավորությունից: Եթե ոչ-ոքի խաղայի, ապա կդառնայի մինչեւ 10, 12 եւ 14 տարեկանների Եվրոպայի չեմպիոն: Աշխարհի առաջնություններում էլ 5 անգամ վերջին տուրում անհաջողության եմ մատնվել ու կրկին զրկվել մրցանակներից:

- Ինչո՞վ կբացատրես դա:

- Երեւի թե առավելագույնին հասնելու ձգտմամբ: Յուրաքանչյուր մրցաշարում նպատակ եմ դնում անպայման հաղթել:

- Տարեվերջին Աստանայում ղազախ շախմատիստ Անվար Իսմագամբետովի հետ մրցախաղը շահեցիր:

- Մրցաշարը շատ բարձր մակարդակով էր կազմակերպված եւ նվիրված էր Ղազախստանի անկախության տարեդարձին: Դա աշխարհի եւ Ղազախստանի հավաքականների յուրօրինակ մրցախաղ էր: Բացի ինձնից, աշխարհի հավաքականում խաղում էին Մայա Չիբուրդանիձեն եւ Շահրիյար Մամեդյարովը: Վերջինիս մրցակիցը Սադվակասովն էր: Մենք մեծ առավելությամբ հաղթեցինք (9-3): Ասեմ, որ մրցակիցս միջազգային վարպետ էր, Ղազախստանի հավաքականի անդամ: Սեւերով առաջին պարտիան ոչ-ոքի ավարտեցի, 2-րդում սպիտակներով հաղթեցի: Արագ շախմատի կանոններով անցկացված մյուս երկու պարտիաներն ավարտեցի ոչ-ոքի:

- Այս տարի ի՞նչ ծրագրեր ունես:

- Արդեն հունվարի 15-ին մեկնարկում է շախմատի Հայաստանի տղամարդկանց բարձրագույն խմբի առաջնությունը, որում նպատակադրվել եմ պայքարել չեմպիոնի տիտղոսի համար: Այնուհետեւ կմասնակցեմ փետրվարին Մոսկվայում ավանդաբար անցկացվող «Աէրոֆլոտի» մրցաշարին, իսկ մարտին հանդես կգամ Փարիզում: Այդ երեք մրցաշարերի արդյունքներից ելնելով էլ կծրագրեմ հետագա մրցելույթներս:

- Շախմատից բացի ինչո՞վ ես հետաքրքրվում:

- Սիրում եմ ֆուտբոլ խաղալ, պարապել մարզասարքերի վրա: Ընթերցանությամբ եմ զբաղվում, երաժշտություն եմ լսում: Անցած տարի ընդունվել էի ֆիզկուլտուրայի ինստիտուտի շախմատի բաժին: Աշխարհի չեմպիոն դառնալուց հետո ինձ միանգամից տեղափոխեցին 2-րդ կուրս:

- Վերջին տարիներին պատանեկան շախմատում լուրջ հաջողություններ են գրանցվում, առաջընթաց է նկատվում: Ինչո՞վ է դա պայմանավորված:

- Առաջին հերթին շախմատիստների նկատմամբ մարզաձեւի ֆեդերացիայի ղեկավարության հոգատարությամբ եւ ուշադրությամբ: Եթե մի քանի տարի առաջ ֆեդերացիան կարողանում էր ընդամենը մի քանի պատանու գործուղել աշխարհի եւ Եվրոպայի առաջնություններ, ապա այժմ մոտ 30 պատանիներ ու աղջիկներ են մասնակցում տարիքային տարբեր խմբերի մրցաշարերին: Բնականաբար, արդյունքի հասնելու հնարավորություններն էլ աճում են, բացի այդ պատանիները մրցակցային զգալի փորձ են ձեռք բերում, ինչը հետագա հաջողությունների հիմքն է: Շախմատիստներին խրախուսելն էլ լրացուցիչ խթան է նրանց համար:

- Իսկ դու աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսի համար պայքարելո՞ւ ես:

- Դեռ ոչ, բայց կարծում եմ, շուտով այդ հարցը կլուծվի:

- Շախմատում կուռք ունե՞ս:

- Փոքր տարիքում Ռոբերտ Ֆիշերն ու Պոլ Չարլզ Մորֆին էին, այժմ՝ Ալեքսանդր Մորոզեւիչը:

- Մարզումների ժամանակ օգտվո՞ւմ ես համակարգչային շախմատային ծրագրերից:

- Առանց համակարգչի ներկայումս հնարավոր չէ լուրջ հաջողությունների հասնել:

- Հայաստանի հավաքականում տեղ զբաղեցնելու համար ներկայումս սուր մրցակցություն է ծավալվել: Ինչպե՞ս ես գնահատում քո հնարավորությունները:

- Դրա համար անհրաժեշտ է դառնալ Հայաստանի մեծահասակների չեմպիոն: Դա իմ առաջիկա նպատակն է:

ՖՈՒՏԲՈԼ

ՀՀ հավաքականը փորձարկում է ուժերը

Ինչպես արդեն տեղեկացրել էինք, այսօր ֆուտբոլի Հայաստանի ազգային հավաքականը կմեկնի ԱՄՆ, որտեղ անցկացնելու է երկու ընկերական հանդիպում: Հունվարի 14-ին մեր ընտրանին ուժերը կչափի Պանամայի հավաքականի, իսկ հունվարի 17-ին՝ «Ֆրեզնո Ֆուեգո» թիմի հետ:

Մինչեւ ԱՄՆ մեկնելը Հայաստանի ազգային հավաքականը հունվարի 6-ից ուսումնամարզական կարճատեւ հավաք անցկացրեց Արարատի «Այգ» մարզաբազայում: Պարապմունքներին զուգահեռ հունվարի 8-ին հավաքականն ընկերական խաղում ուժերը փորձարկեց «Բանանցի» հետ: Խաղն ավարտվեց ազգային հավաքականի խոշոր հաշվով հաղթանակով (4-1): Հաշիվը բացեց Արմեն Շահգելդյանը, ապա աչքի ընկավ Տիգրան Ղարաբաղցյանը: Հետագայում Արա Հակոբյանն իրացնելով 11մ հարվածը՝ հաշիվը դարձրեց 3-0: Իսկ քիչ անց Լեւոն Փաչաջյանը 4-րդ անգամ գրավեց «Բանանցի» դարպասը: Խաղավերջում Սեմյոն Մուրադյանին հաջողվեց «բրքել» հաշիվը:

ԱՄՆ մեկնող հավաքականի հիմնական կորիզը կազմում են «Փյունիկի» ֆուտբոլիստները: Հավաքականում ընդգրկվել են նաեւ «Արարատի», «Միկայի» եւ «Բանանցի» մեկական ֆուտբոլիստներ, ինչպես նաեւ հինգ լեգեոնականներ: Գլխավոր մարզիչ Իան Պորտերֆիլդը հավաքական է հրավիրել հետեւյալ ֆուտբոլիստներին:

Դարպասապահներ	
Գեւորգ Կասպարով	«Փյունիկ»
Էդգար Գասպարյան	«Փյունիկ»
Պաշտպաններ	
Սարգիս Հովսեփյան	«Փյունիկ»
Ալեքսանդր Թադեւոսյան	«Փյունիկ»
Ռոբերտ Արզումանյան	«Փյունիկ»
Վալերի Ալեքսանյան	«Փյունիկ»
Եղիշե Մելիքյան	«Ստալ» (Ուկրաինա)
Հայկ Չիլինգարյան	«Փյունիկ»
Կիսապաշտպաններ	
Աղվան Մկրտչյան	«Փյունիկ»
Արմեն Տիգրանյան	«Փյունիկ»
Լեւոն Փաչաջյան	«Փյունիկ»
Արթուր Մինասյան	«Արարատ»
Ռաֆայել Նազարյան	«Փյունիկ»
Կարեն Ալեքսանյան	«Զիմբրու» (Մոլդովա)
Հենրիխ Մխիթարյան	«Փյունիկ»
Հարձակվողներ	
Արամ Հակոբյան	«Բանանց»
Արմեն Շահգելդյան	«Միկա»
Տիգրան Ղարաբաղցյան	«Փյունիկ»
Արա Հակոբյան	«Ստալ» (Ուկրաինա)
Արման Քարամյան	«Չախլաուլ» (Ռումինիա)
Գալուստ Պետրոսյան	«Զիմբրու» (Մոլդովա)

Արտավազդ Քարամյանը դժգոհ է «Ռապիդում» իր վիճակից

Հայաստանի հավաքականի կիսապաշտպան Արտավազդ Քարամյանը, որի պայմանագիրը Բուխարեստի «Ռապիդի» հետ ավարտվել է, դժգոհ է ակումբում իր պայմաններից: Ռումինական ակումբը հայ ֆուտբոլիստին առաջարկել է առաջիկա 6 ամիսների համար 80.000 եվրո աշխատավարձ: Իսկ ահա ամռանն ակումբի ղեկավարությունը մտադիր է նոր պայմանագրի շուրջ բանակցել Արտավազդ Քարամյանի հետ: Ինչպես նախկինում տեղեկացրել ենք, Քարամյանը, որ «Ռապիդում» տարեկան 100.000 եվրո էր ստանում, պահանջել էր եռապատկել աշխատավարձը: Այս առնչությամբ հայ ֆուտբոլիստը նշել է, որ իր հետ վարվում են այնպես, կարծես թե ինքն ակումբում փորձաշրջան է անցնում: Այդ իրավիճակը նրան չի բավարարում:

Արտավազդ Քարամյանով հետաքրքրվում է ռումինական մեկ այլ ակումբ՝ Տիմիշոարայի «Պոլիտեխնիկան»: Ըստ Քարամյանի՝ ինքն առաջարկ ունի նաեւ Իտալիայի «A» սերիայում հանդես եկող «Լիվոռնոյից»: Այս մասին տեղեկացնում է Gazeta Sporturilor-ը:

Տիգրան Պետրոսյանը Իրանի չեմպիոն

Երեւանցի գրոսմայստեր Տիգրան Պետրոսյանը հաջող մրցելույթներ ունեցավ Իրանի «Ռահահան» ակումբի կազմում: Հայ շախմատիստը նպաստեց այդ ակումբի հաջողությանը, որը երկրի շախմատի ակումբային առաջնությունում գրավեց առաջին տեղը: Տիգրան Պետրոսյանը թիմակիցների հետ դարձավ Իրանի շախմատի չեմպիոն:

Իսրայելական թիմերը հնարավոր է պատժվեն

Իսրայելցի ֆուտբոլասերների խուլիգանական արարքը կարող է թանկ նստել ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի մրցաշարում պայքարը շարունակող Հայֆայի «Մակաբիի» եւ Թել Ավիվի «Հապոելի» վրա՝ զրկելով նրանց սեփական հարկի տակ մրցակիցներին հյուրընկալելու հնարավորությունից: Վերջերս «Բլումֆիլդ» մարզադաշտում Թել Ավիվի «Հապոելի» եւ «Բեյթարի» միջեւ կայացած խաղում հյուրերի ֆուտբոլասերները, դժգոհելով մրցավարի վճռից, որը «Բեյթարի» խաղացողին հեռացրել էր խաղադաշտից եւ 11մ հարված նշանակել, դաշտ էին նետել շոկային նռնակ: Այն դիպել էր դաշտի տերերի ֆուտբոլիստ Յոսի Աբուկսիսի ոտքին: Բժիշկները մոտ 7 րոպե տուժածին օգնություն էին ցույց տալիս: Ի դեպ, ֆուտբոլիստն այդ արարքի համար պատժեց հյուրերին՝ հուսակ իրացնելով 11մ հարվածը:

Տեղեկանալով այդ միջադեպի մասին՝ ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի 1/16 եզրափակիչում «Հապոելի» մրցակից շոտլանդական «Գլազգո Ռեյնջերսի» ղեկավարությունն անմիջապես դիմել է ՈՒԵՖԱ՝ խնդրելով քննարկել հանդիպումը Թել Ավիվում անցկացնելու հնարավորության հարցը: ՈՒԵՖԱ-ն իր հերթին դիմել է Իսրայելի ֆուտբոլի ֆեդերացիային՝ պահանջելով անվտանգության ապահովման լրացուցիչ երաշխիքներ շոտլանդական պատվիրակության համար: Եթե ՈՒԵՖԱ-ն իսրայելական կողմից տված անվտանգության ապահովման երաշխիքները բավարար չհամարի, ապա հանդիպումը պետք է անցկացվի չեզոք դաշտում: Այդ դեպքում, շատ հավանական է, որ նման որոշում կայացվի նաեւ «Մակաբի»-ԲԿՄԱ հանդիպման վերաբերյալ:

էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԱԶԳ

Նամակ հերոսին

Բարեւ Ձեզ, Շավարշ Վլադիմիրովիչ

Ձեզ երեւի կզարմացնի հեռավոր եւ Ձեզ անծանոթ Ումյոսից (Ռուսաստան) իմ գրած նամակը: Հիմա ամեն ինչ կբացատրեմ: Մեր դասարանում անցկացվեց «Ռուսաստան-Հայաստան. հավերժ բարեկամություն» դաս: Ես սպասում էի, որ կխոսվի բարեկամության մասին. փաստեր, թվեր, մի խոսքով այն, ինչ մենք լսել ենք արդեն հազար անգամ:

Պատկերացրեք իմ, ինչպես նաեւ բոլոր համադասարանցիներիս զարմանքը, երբ մենք լսեցինք. «Շավարշ Կարապետյան, աշխարհի ռեկորդակիր, Եվրոպայի տասներեքակի չեմպիոն, ստորջրյա արագընթաց լողի գծով ԽՍՀՄ յոթակի չեմպիոն...»:

Այ սա ուրիշ բան է: Չէ՞ որ այդ մարդը Հայաստանի լեգենդն է: Մենք շունչներս պահած նստել էինք: Ժամանակը թռավ մեկ ակնթարթի պես: Եվ ահա այդ դասի տպավորության ներքո Ձեզ նամակ եմ գրում Հայաստան, որտեղ երբեք չեմ եղել: Սրտի թելադրանքով գրում եմ մի մարդու, որին երբեւէ չեմ ճանաչել: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ հոգեպես մեկ անգամ եւս առնչվեմ ճակատագրով Ձեզ վերապահված եզակի ակնթարթին: Ես Ձեզ հրավիրում եմ Ձեր առասպելական անցյալը: Դուք կյանքում այնքան բան եք արել, որ միանգամից թերեւս չըմբռնեցիք, թե ինչ նկատի ունեմ:

Վերհիշենք ուղեւորներով լի տրոլեյբուսը, որը Երեւանյան լճի բարձր ամբարտակից պոկվելով ընկավ սառը եւ պղտոր ջրի մեջ: Վերհիշենք, թե ինչպես 20 կմ-անոց ամենօրյա վազքն ավարտելու պահին Դուք պատահաբար հայտնվեցիք ողբերգության վայրում: Առանց երկար-բարակ մտածելու Դուք նետվեցիք ջուրը, հանելով երկարատեւ վազքից խոնավացած հագուստը:

Ինչո՞ւ հենց Դուք արեցիք: Չէ՞ որ ամբարտակի վրա շատ մարդ կար: Դուք առաջինը գնահատեցիք իրավիճակը, ամեն ինչ ըմբռնեցիք: Այո, միայն Դուք կարող էիք սուզվել անհրաժեշտ խորության վրա: Բացի դրանից, Դուք ոչ միայն չեմպիոն էիք, այլեւ Մարդ: Սա է գլխավորը:

Ջրի տակ տեսանելիությունը երեւի վատ էր, գուցե զրոյական: Բայց Դուք կարողացաք գտնել տրոլեյբուսը, ջարդել ապակին եւ մտնել այդ «ընդջրյա Սոդոմի» մեջ: Ես պատկերացնում եմ, թե այնտեղ ինչ կարող էիք տեսնել. մութ, ցնցումից կաթվածահար եղած ստվերներ: Առաջին փրկվածը կին էր, որին անմիջապես նավակ բարձրացրին փրկարարները: Անընդհատ սուզվում էիք ջրի մեջ... Եվ ամեն անգամ երեւի ձգտում էիք հնարավորինս շատ օդ ներշնչել: Ամռան շոգից հետո սառչող քարերի շրջակա աշնանային օդը: Ներշնչում էիք, որպեսզի սուզվեք մարդկային տառապանքների լուռ աշխարհը:

Դուք, Շավարշ Վլադիմիրովիչ, փրկում էիք, Ձեզ սեղմում նրանց, ում ոչ մի անգամ ոչ մի տեղ չէիք տեսել եւ չէիք ճանաչում: Օտարներին:

Դուք շարունակում էիք Ձեր հյուծիչ աշխատանքը... Տվյալ պայմաններում Ձեր գործողությունները հնարավորի գագաթնակետն էին:

Տասներեքերորդ փրկվածը...

Նոր սուզումներ...

Տասնհինգերորդը...

Տասնվեցերորդը...

Տասնութերորդ մարդը...

Տասնիններորդը...

Դուք շարունակում էիք սուզվել:

Զարմանում եմ. ինչպիսին էլ լինեին Ձեր թոքերը, դրանք մարդու թոքեր էին, ինչպիսին էլ լիներ սիրտը, դա մարդու սիրտ էր: Չէ՞ որ ամեն ինչ սահման ունի: Նաեւ ստիպված էիք ճոպանները ջրի տակ ամրացնել տրոլեյբուսին, որպեսզի այն ջրի մակերեւույթ բարձրացվի: Այդ պահից սկսվեցին լայնածավալ փրկարարական աշխատանքներ: Դուք Ձեր կարելին էիք արել:

Ուժասպառ լինելով, ապակու կտրվածքներից շատ արյուն կորցնելով՝ Դուք կորցրիք գիտակցությունը, եւ Ձեզ տարան հիվանդանոց:

Հիշո՞ւմ եք, ամբողջ 45 օր պառկած էիք թոքերի բորբոքման, բարձր ջերմաստիճանի, արյան վարակման վտանգի, հրեշավոր ալերգիայի պատճառով եւ զառանցում էիք:

Հիվանդանոցի մահճակալին պառկած երեւի վերհիշում էիք սեփական հաղթանակների պահերը, մարզական պայքարում նվաճած 130 մեդալները: Բայց ի՞նչ է նույնիսկ 130 մեդալի փայլը մահվան ճիրաններից խլված թեկուզ մեկ մարդկային կյանքի համեմատությամբ:

Չեմ պատկերացնում, թե Ձեզ ինչպես հաջողվեց ամեն ինչ հաղթահարել, լողավազան վերադառնալ եւ արդեն 4 ամիս անց ԽՍՀՄ նոր ռեկորդ եւ աշխարհի ռեկորդ սահմանել: Զմայլված եմ: Խոնարհվում եմ: Երեւի վաղուց արդեն հեռացել եք մեծ սպորտից եւ այլեւս մեդալներ չեք ստանում: Բայց ես ուզում եմ կրկին ասել, որ Ձեր ամենամեծ մրցանակը 20 փրկվածների կյանքն է: Դրանք այն 20 կյանքերն են, որոնք թերեւս դարձել են 200, գուցե եւ 2000: Իսկ ինչու ոչ:

Ես ինչ-որ ժամանակ լսել եմ, որ մեկ մահն անգամ կածան է ամբողջ մարդկային ցեղի մեջ: Իսկ Դուք, Շավարշ Վլադիմիրովիչ, պատահարին թույլ չտվեցիք 20 կածան բացել: Սա է Ձեր սխրանքի գինն ու չափանիշը:

Ես կարծում եմ, մարդը մեկ անգամ է ապրում աշխարհում, բայց շատ տարբեր ձեւերով է օգտագործում իր տարիները: Ձեր նմանների համար դա թռիչք է դեպի մարդկային ոգու բարձրագույն ոլորտներ, այրման եւ ծայրահեղ ինքնանվիրման, ստեղծարար, լարված աշխատանքի ժամանակաշրջան: Ուրիշների (իմ հասակակիցներից շատ-շատերի) համար՝ բարերում եւ հեսնաքակերում ժամանակի աննպատակ եւ անիմաստ վատնում, իրերի հետեւից անվերջանալի վազք, որը վերջին հաշվով հանգեցնում է հոգեւոր կործանման:

Նամակս ավարտելով՝ ուզում եմ ասել եւս մեկ բան. փրկելով այդ մարդկանց, Դուք օգնում էիք նրանց, ովքեր դա տեսնում էին: Դուք օգնում էիք հասկանալ, թե ինչ կարող է անել նույնիսկ մեկ մարդը: Փրկելով այդ մարդկանց, Դուք արթնացնում էիք անտարբեր մարդկանց խիղճը: Դասի ժամանակ Ձեր մասին արված պատմությունը, կարծում եմ, արթնացրեց իմ համադասարանցիներից շատերի խիղճը:

Ձեզ հրաժեշտ եմ տալիս ոչ ընդմիշտ: Ես մտովի կրկին ու կրկին կանդրադառնամ Ձեր սխրանքին, քանի որ անկարող եմ երբեւիցե դա մոռանալ:

Ցտեսություն:

Երկու խոսք իմ մասին: Սովորում եմ Տամբովի մարզի Ումյոս բնակավայրի միջնակարգ դպրոցի 11-րդ Ա դասարանում: Զբաղվում եմ սպորտով, կոփվում եմ, շատ եմ ուզում լինել մարմնով եւ հոգով ուժեղ: Ուզում եմ պաշտպանել նրանց, ովքեր ունեն դրա կարիքը:

ՌՈՄԱՆ ԱՆԴՐԵԱՍՅԱՆ

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՍԵՐԻ ԱՆԿՅՈՒՆ

Ժառանգներն՝ այլազգի՞

Թուրքմենբաշի Սափարմուրադ Նիյազովի մահվան կապակցությամբ ռուսական մամուլում հրապարակված բազմաբնույթ նյութերի մեջ ուշագրավ էր մի նորություն: Պարզվում է, որ թուրքմենների հոր կինը... հրեա է: Ապշեցնում է այն հանգամանքը, թե հրեաներին ինչպես է հաջողվում առաջ մղել իրենց ազգի «փեսաներին»:

Թույլ առաջադիմության պատճառով Սափարմուրադը «երկար» սովորել է Լենինգրադի տարբեր ինստիտուտներում եւ, ըստ երեւույթին, հոգնելով այդ ամենից, որբ տղան ամուսնացել է պիտերական մտավորական ընտանիքի ծնունդ Լեյլա Ալեքսեեւնա Մելնիկովայի հետ (հայրը ռուս է, մայրը՝ հրեա, իսկ ինչպես հայտնի է, վերջիններիս մոտ ազգությունը որոշվում է մոր կողմով, հայրը ով ասես կարող է լինել՝ նեգր, չուկչի թե թուրքմեն, ոչ մի նշանակություն չունի): Մելնիկովան թուրքմենների գալիք ճանաչափայլ առաջնորդին պարգեւել է երկու զավակ՝ որդին՝ Մուրադը (Վլադիմիր) եւ դուստրը՝ Իրինան: Եվ սկսվել է ուսանող-ակտիվիստ-բանվոր-կոմունիստ Նիյազովի սրընթաց կարիերան մինչեւ խորհրդային հանրապետության ղեկավար, այնուհետեւ՝ անկախ Թուրքմենստանի «սուլթան»:

Տարօրինակ է, բայց հոր մահից հետո Մուրադը չի հավակնում գահին, ապրում է Վիեննայում, կինն ու դուստրը՝ Մոսկվայում:

Գուցե Աշխաբադում սինագո՞գ չկա:

ՅՈՒՆԻԲԱՆԿՆ
առաջարկում է վարկեր
HYUNDAI
մակնիշի ավտոմեքենաների
ապառիկ վաճառքի համար

Հայաստանում «Հյունդայ» ավտոմեքենաների ուղղակի ներկրող եւ միակ դիստրիբյուտոր՝ **«ՄԱԳԱՍ Ինվեստ» ՓԲԸ**

Դիլեր՝ **«ՄԱԳԱՍ Մոթորս» ՍՊԸ**

Պայմաններ՝ «Հյունդայ»-ի բոլոր մոդելների համար

Կանխավճար՝ 15 %-ի չափով

Մարման ժամկետ՝ 6 տարի

Տոկոսադրույք՝ 16 %

«ՄԱԳԱՍ ՄՈԹՈՐՍ»
հասցե՝ Ամառյան 60
հեռ/ֆաքս՝ (374-10) 581607 բջջ.՝ 091-419238, 093-659004
e-mail: magas@arminco.com

Supply of IT equipment for Veterinary Laboratories in Armenia
EuropeAid /124600/L/S/AM

European Commission intends to award a supply contract for providing with IT equipment for the veterinary laboratories in Armenia with financial assistance from the TACIS programme of the European Communities. The tender dossier is available from Delegation of the European Commission to Armenia 0025, 34 Sayat Nova st., Yerevan , Armenia . Postal address: 0 025, 12/6 Aigestan st., Yerevan , Armenia and will also be published on the EuropeAid website: ` http://ec.europa.eu/europeaid/cgi/frame12.pl

The deadline for submission of tenders is 10/02/2007 16:00 Possible additional information or clarifications/questions shall be published on the EuropeAid website: http://europa.eu.int/comm/europeaid/index-en.htm.

ՏՏ (Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների) սարքավորումների մատակարարում Հայաստանի անասնաբուժական լաբորատորիաներին
EuropeAid/124600/L/S/AM

Եվրոպական Հանձնաժողովը, Եվրոպական համայնքների TACIS ծրագրի ֆինանսական աջակցությամբ, նախատեսում է կնքել պայմանագիր Հայաստանում անասնաբուժական լաբորատորիաներին ՏՏ սարքավորումների մատակարարման համար: Տենդերային փաթեթը կարելի է ստանալ Հայաստանում Եվրոպական Հանձնաժողովի Պատվիրակության Գրասենյակից, հասցե՝ 0025, Սայաթ-Նովա 34, Երեւան, փոստային առաքումների հասցե՝ 0025, Այգեստան 12/6 , Երեւան, ինչպես նաեւ այցելելով EuropeAid ինտերնետային կայքէջ՝ http://ec.europa.eu/europeaid/cgi/frame12.pl

Առաջարկների ընդունման վերջնաժամկետն է՝ 10/02/2007, 16:00: Հնարավոր հավելյալ տեղեկությունները կամ հարցեր/պարզաբանումները կհրապարակվեն EuropeAid - ի կայքէջում՝ http://europa.eu.int/comm/europeaid/index-en.htm.

Կենտրոնական բանկի խորհրդի նիստում

Կենտրոնական բանկի խորհուրդը հունվարի 9-ի նիստում, որը վարում էր ԿԲ նախագահի տեղակալ Արթուր Ջավադյանը, որոշեց փոփոխություններ կատարել «Բանկերի հաշվետվությունները, դրանց ներկայացումը եւ հրապարակումը» կանոնակարգ 3-ում:

Խորհրդի որոշմամբ, իրենց դիմումների համաձայն ուժը կորցրած ճանաչվեցին «ՊՐԱՅՎԻՏ ԻՆՇՈՒՐԱՆՍ» ապահովագրական ՓԲԸ-ին 2001թ. փետրվարի 23-ին տրամադրված ոչ կյանքի ապահովագրության իրականացման ԱՊՈ թիվ 0036 լիցենզիան եւ «ԱԼԻԱՆՑ-ՖԼԵՇ» ապահովագրական ՍՊԸ-ին 1998թ. նոյեմբերի 13-ին տրամադրված ոչ կյանքի ապահովագրության իրականացման ԱՊՈ թիվ 0025 լիցենզիան:

ԿԲ մամուլի ծառայություն

«Էկոնոմիկա եւ Իրավունք» ամսագիր
Ինչպես անթերի վարել հաշվապահությունը եւ
խուսափել հաշվապահական եւ հարկային սխալներից
Բաժանորդագրվելու համար զանգահարեք 54-24-81, 54-74-81
«Էկոնոմիկա եւ Իրավունք» կենտրոն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

2006 թվականի դեկտեմբերի 26-ին հրատարակվել է ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության գնումների պաշտոնական տեղեկագրի N 16(96) համարը, որում հրապարակվել են.

- թվով 2 հատ գլխավոր գնման պայմանագիր
- թվով 2 հատ գլխավոր գնման պայմանագրերի փոփոխություններ
- թվով 100 հատ բաց մրցույթների մասին հայտարարություններ
- թվով 81 հատ կնքված գնման պայմանագրերի մասին հայտարարություններ
- թվով 27 հատ չկայացած մրցույթների մասին հայտարարություններ
- թվով 2 հատ ուղղում
- թվով 1 հատ հայտարարություն

ՀՀ ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ԵՎ ԷԿՈՆՈՄԻԿԱՅԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատուական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրուած է տպագրութեան՝ 9.01.2007, գինը՝ 100 դրամ, տպագրւում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչութեան տպարանում՝ Արշակունյաց 2: